БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган.

№ 148 (5040)
Вторник
Июлиин 23
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Хүдөө-ажалай артелиин устав колхозуудые ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ үндэһэн хуули мүн. Сталинска устав хадаа колхозуудые большевистскэ, колхознигуудые культурна ба баян шадалтай болгохо программа гээшэ.

ХҮДӨӨ АЖАЛАЙ АРТЕЛИИН УСТАВ—КОЛХОЗНО ТАРЯАШАДАЙ ЭБДЭРШЭГҮЙ ХУУЛИ МҮН

Хүдөө ажалай артелиин устав колхозуудые ажахын ба эмхидхэлэй талаар бүхэжүүлхэ үндэһэн хуули мүн. Сталинска устав хадаа колхозуудые большевистскэ, колхознигуудые культурна ба баян шадалтай болгохо программа гээшэ.

Сталинска устав соо табигдаһан эрилтэнүүдые бэелүүлжэ, Сталинска табанжэлнүүдтэ манай колхозууд айхабтар ехэ амжалтануудые туйлаһан байгаа. Колхозуудай ниитын ажахы ургэн хүгжэжэ бүхэжэһэн байна. Мүнөө Сталинска шэнэ табанжэл соо колхозно ажахы үшөө ехээр хүгжэн мандахань элитэ. ССР Союзай Верховно Соведэй сессеэр баталагдаһан табанжэлэй түсэб соо колхозуудай ниитын ажахые бүхэжүүлхэ, ниитын баялигые хүгжөөхэ, тэдэнэй олзые дээшэлүүлхэ, шэнэ барилгануудые хэхэ, ниитын адуу мал олошоруулха, үрһэнэй, страховой, убһэ тэжээлэй болон хубаагдахагүй фонднуудые улам ехэ болгохоор хараалагдана. Артелиин ниитын ажахые дээшэлүүлжэ, колхознигуудай ажалта үдэртөө абаха юумэнь 1940 онойхидо орходоо нилээдгүй дээшэлхэ юм.

Манай республикын түрүү колхозууд хүдөө ажалай артелиин уставые нарин нягтаар сахижа ба бэелүүлжэ өөһэдынгөө ниитын ажахые бүхэжүүлһэн ба ургуулһан байна. Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ, Байкало-Кударын аймагай «Май 1» ба Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозуудта хүдөө ажалай артелиин уставай эрилтэнүүдые зүбөөр хангажа шадаһан байна. Тиимэһээ эдэ колхозуудай ниитын ажахы хүгжэн мандажа, колхознигуудынь баян шадалтай болонхой. Эдэ колхозууд жэл бүхэндэ миллион түхэриг хүртэр ба тэрээнһээшье үлүү олзо оруулдаг түрүү колхозууд боложо шадаа. Хүдөө ажалай артелиин уставые зүбөөр бэелүүлжэ колхозуудаа большевистскэ ба колхознигуудаа баян шадалтай болгожо байһан түрүү колхозууд республикын бусадшье аймагуудаар бии.

«ВКП(б)-гэй Бурят-Монгол Обкомой худэлмэри тухай» гаргаһан өөрынгөө тогтоол соо ВКП(б)-гэй Центральна Комитет болбол хүдөө ажалай артельнүүдэй устав манай эндэхи колхозуудаар хангалтагүй бэелүүлэгдэнэ гэжэ тоолоод, энэ талаар хэхэ хүдэлмэридэмнай тодо һонор ба сэсэ мэргэн заабари үгэһэн байгаа. Тус заабариин үндэһөөр аймагуудай партийна, советскэ ба газартаряалангай органууд ехэхэн эмхидхэлэй худэлмэри хэбэ.

Гэбэшье, республикын олон тооной колхозуудаар хүдөө ажалай артелиин Сталинска уставые бүдүүлигээр хазагайруулан эбдэхэ ушарнууд айхабтар ехээр үзэгдэнэ. Хэжэнгын аймагай колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд хадаа ВКП(б)-гэй айкомой секретарьнууд байһан Номоев ба Антакшинов гэгшэдтэй хамта колхозуудай ниитын зөөриие үбэршэлжэ, колхозуудай хамтын зөөриие хулгайлан абажа, хонжоо наймаа хэдэг байгаа. Теэд, Номоев ба Антакшинов гэгшэд мүнөө партиһаа гаргагдаад, хуулиин хатуу шанга хэмжээндэ хабаадуулагдахаар байна.

Мүн Кяхтын, Бичурын, Яруунын ба бусад аймагуудай олонхи колхозууд хүдөө ажалай артелиин уставые тиимэ гэшэгүй бүдүүлигээр хазагайруулнад.

Байгша оной эхилһээр манай колхозуудай хубаагдахагүй фонддо аяар 14.807 мянган түхэриг дутуу ороод байна гээшэ. Теэд июниин 1-нэй мэдээгээр тэрээнһээ оройдоо 2.285 мянган түхэриг оруулагдаба. Иимэ муухай баримтанууд тон олон колхозуудта байна. Кяхтын аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз 24 мянган түхэригэй hooho гүрэндэ тушааһан байгаа. Теэд, ВКП(б)-гэй айкомой ба аймгүйсэдкомой захиралтаар энэ мүнгөө колхознигуудай захиһан урьһаламжын облигациин түлөө аймагай нөөсэлгын кассада оруулба.

Иихэдээ тус колхозой түрүүлэгшэ счетовод хоёр партиин айкомой ба аймгүйсэдкомой хүтэлбэрилэгшэдтэй хамта колхозно уставые эбдэһэн болоно. Бичурын аймагай «Красное Знамя Труда» колхоз колхознигуудайнгаа захижа абаһан облигациин түлөө 400 мянган түхэриг мүнгэ хүдэлхэгүй фондһоо оруулбашье һаа, тэрэнээ мүнөө хүртэр суглуулжа абаагүй байха юм.

Курумканай аймагай колхозууд 926.676 түхэриг мүнгэ элдэб хүнүүдһээ ба эмхи зургаануудһаа абалгатай байбашье һаа, тэрээнээ суглуулжа өөрынгөө счедто оруулнагүй, Ториин аймагай колхозууд 68.532 түхэриг мүнгэ абалитай байна. Тэрэшэлэн Сэлэнгын, Бичурын, Хориин, Зэдын, Тарбагатайн, Баргажанай болон бусад аймагуудай олонхи колхозууд элдэб хүнүүдһээ ба организацинуудһаа ехэхэн тооной мүнгэ абалгатай байһаар.

Хүдөө ажалай уставай 11-дэхи статья соо колхозно продукциие хайшан гэжэ ашаглан хэрэглэхэ тушаа тодо һоноро̄р заабари үгтэнэ. Тиибэшье зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд энэ заабарида харша ябадал гаргадаг байна. Жэшээнь, Мухаршэбэрэй аймагай «Политотдел» гэжэ хүдөө ажалай артелиин правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Титов болбол хамтын суглаанай зүбшөөрэлгүйгөөр 12 толгой эбэртэ мал, 100 центнер ногоон солоомо хажуу тээшэнь худалдаба.

Тус аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ 14 толгой адуу мал худалдаһан байгаа. Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ байһан Б. Цыбиков гэгшэ 9 һарын туршада түрүүлэгшээр байхадаа аяар 186 толгой хони ямаа элдэб хүнүүдтэ худалдажа, хүдөө ажалай артелиин уставые бүдүүлигээр хазагайруулба. Тэрээнһээ гадна, Цыбиков хадаа 3 толгой эбэртэ мал, 10 толгой хони ямаа ба 1мори үбэршэлһэн байба.

Тэрэшэлэн Сэлэнгын, Яруунын болон бусад аймагуудай колхозуудай түрүүлэгшэнэр ба партийна эхин организациин секретарьнууд хүдөө ажалай артелиин устав нарин нягтаар сахихын орондо, бүдүүлигээр хазагайруулдаг байха юм. Сталинска алтан актаар хэтэ мүнхэдөө абаһан колхозуудай газарые худалдаһан баримтанууд олонхи колхозуудта үзэгдэнэ.

Ушар иимэһээ колхозуудай шалгалтын комиссинуудай хүдэлмэриие уг үндэһөөрынь һайжаруулжа, колхозно уставые хазагайруулдаг хүтэлбэрилэгшэдтэ хатуу шанга хуулиин хэмжээ абаха еһотойбди. Колхозуудай бүхы ажал-ябуулгануудыень хүдөө ажалай артелиин Сталинска уставай эрилтын еһоор хэхэ тушаа партийна, советскэ ба газартаряалангай органууд ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри хэхэ еһотой. Колхозуудта орохо еһотой мүнгэн ба бусад зөөриие ойрын сагта бүримүһэн суглуулхань шухала.

Хүдөө ажалай артелиин устав колхозно таряашадай эбдэршэгүй хуулинь мүн. Энэ уставые хазагайруулха ябадалтай хайра гамгүй, хатуу шангаар тэмсэе!

Бүхын барилдаанда нүхэр Цыдыпов илаба

Июлиин 21-эй үдэр физкультурна парад боложо дүүрэһэнэй һүүлээр ипподром дээрэ бүхын барилдаан болоо.

Тус барилдаанда бүхэ нүхэр Цыдыпов (Зэдэ) дабажа, нэгэдэхи һуури эзэлбэ. Хоердохи һуурииe нүхэр Шагдуров (Кудара), гурбадахи һуурииe нүхэр Иванов (сэрэгэй часть) эзэлһэн байна.

ЭДИР ЗАЛУУГАЙ БА ХҮСЭ ШАДАЛАЙ ПАРАД

Июлиин 21-эй амаралтын үдэр үүлэтэй, һэрюухэн байба. Бороогой хэзээшьегүй орожо боломоор байбашье, городой залуушууд—ажалшад, албахаагшад, һурагшад ба спортивна обществонуудай колоннонууд республиканска ипподром тээшэ үглөөнэй 10 сагһаа урматай баяртай субажа эхилээ.

Энэ үдэр хадаа советскэ залуушуудай физкультурын һайндэр юм. Манай агууехэ Эхэ орон соо энэ үдэрые бүхы городуудаар, хаахаанагүй үнгэргөө.

Энэ парад болбол Сталинска залуу үетэнэй дайнда ба ажалда харуулһан хүсэ шадалые, тэдэнэрэй элүүр энхэ бэеые дайшалан харуулха үдэр болонхой. Манай ороной залуушууд физкультурнигууд өөһэдынгөө һайндэрые дайнай һүүлдэ хоёрдохёо амгалан сүлөөтэй сагта үнгэргэжэ, хэгдэхэ ехэ ажалда хэзээ бүхэндэ бэлэн байһанаа гэршэлэн харуулжа байна.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай үедэ хатуужаһан манай эрхим хүбүүд басагад хэдыхэн һарын урда тээ Улаан Армиин боецүүдэй зэргэдэ байһан юм. Мүнөө тэдэнэр түрэл республикадаа бусажа, амгалан байгуулалтын ажалда шэлжэн оронхой. Тэдэнэр парадта олоороо хабаадалсаа. Мүн дайнай хатуу жэлнүүдтэ фронтын бүхы хэрэгсэлнүүдые забдагүй бэлдэһэн ба Эсэгэ оронойгоо урда айхабтар хүндэтэ ехэ хэрэг үүргэ дүүргэгшэд баһал тон олон. Эхэ оронойгоо эрхим хүбүүд басагадые парадта хабаадагшад энхэрэн харабад.

Ипподромой ногоон талмай дээрэ улаан бүдөөр шэмэгдэһэн үндэр трибуна байна. Тэрэ трибунын хоёр захаар үнгэ бүриин торгон тугууд хиидэнэ, физкультурнигуудай үзэмжэтэй соморхон хубсаһатай залуушууд шуумар мэргэн ба эбтэй хүхюу алхалан ипподромдо ойртожо бүгэдые баясуулан байнад.

Үдэрэй 12 саг болоно. . . Парадта хабаадагшад эмхитэн зэргэлжэ колонно колонноороо зогсобо. БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи физкультура ба спортын хэрэгые эрхилхэ Комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Хабалов, ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Семенов, ВЛКСМ-эй Улан-Удын горкомой секретарь нүхэр Фролов гэгшэд парадые хүлеэн абана.

Тэдэнэр манай республикын физкультурнигуудые Бүхэсоюзна залуушуудай һайндэрээр дашарамдуулан амаршална. Физкультурнигууд эбтэй эмхитэйгээр нарьемэ шанга „Ура" хашхаран нэгэ доро харюусанад.

Трибуна дээрэ ВКП(б)-гэй областной комитедэй секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Кудрявцев, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Иванов, Советскэ Союзай Геройнууд, депутадууд, наука ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд гараба.

Парадые командалагша майор Всеволодский парадта хабаадагшадта хандажа богонихон аад удхатай үгэ хэлэжэ уданшьегүй дүүргэбэ.

Физкультурнигуудай эмхитэй колоннонууд ба сугларһан ажалшад абяа шэмээгүй боложо шагнаба. Тэндэхи шэмээгүй байдалай дунда парад командалагшын тодо шанга команда зэдэлнэ.

Оркестр хүнхинэн наадажа эхилбэ.

Городской районой физкультурнигууд парад нээбэ. Трибунын хажуугаар эхин түрүүн гараха зол физкультурын парадай эгээл бишиихан хабаадагшад болохо эдир пионернүүдтэ олгогдобо. Трибунын урдуур гаража ябаһан эдир багашууд зогсожо, гимнастикын номернуудые команда доро зэргэхэн хэжэ шудалһан мэргэжэлээ харуулба. Сагаахан самсанууд дээрэ улаан галстугууд толотожо, хүн бүхэниие баясуулан байба.

Багашуул пионернүүдэй удаа спортивна тон хуушанай команда болохо „Динамо" обществын колоннонууд гарана. Колоннын эхиндэ олондо танил „Д" үзэгтэй сэнхир хүхэ тугууд далбажа, манай столицын физкультурнигууд урматай һайханаар алхална.

Тус обществын секретарь Николай Соловьев эдэ колоннонуудые толгойлно. 6 жэлэй урда мүн иимэ физкультурнигуудай парадые „Динамынхин" нээһэн юм. Обществые эмхидхэһэн энэ нүхэр тэдэнэй урда түрүүлэн ябаа бэлэй. Мүнөө Николай Соловьев дахин танил хани нүхэдэйнгөө дунда бусаба. Тэдэнэй удаа „Динамын" футболистнар зэргэ алхана. Эрхим футболистнар Голованов, Кузмин, Приловский гэгшэд ябалсана. Трибунын хажуугаар үнгэрһэн 400 гаран динамовецуудай дунда хүнгэн атлет Ахмедчин, хурдан гүйдэг—Баторгеев, гимнастнар Полина П мулева, Вера Словягина, Владлена Петрова гэгшэд бии.

„Буревестник", „Большевик" гэдэг спортивна обществонуудай колоннонууд хүхюу баяртай ба эмхитэй ябажа эхилнэ.

—Советскэ физкультурнигууд мандаг!—гэһэн уряа трибуна дээрэһээ дуулдана.

—Сталинда алдар соло! Сталинда Ура!... гэһэн олон мянган физкультурнигуудай уряа үгэнүүдһээ хүжам ехэ талмай доһолон зэдэлнэ.

Трибунын ойгуур баглаа сэсэгүүдые барһан басагад жэгдэхэн алхалжа гарана. „Советскэ физкультурнигуудай хани болохо нүхэр Сталин мандаг" гэһэн уряа болон гоё һайханаар шэмэгдэһэн агууехэ Сталинай портрет гар дээрэ үргэн барижа ябана.

Хүгжэм таһаргүй хүнхинэн байна. Хүгжэмэй таһаргүй хүнхинэһэн аялга доро „Трудовые резервы" гэжэ колоннонууд ойро ерэнэ. Эдэ хүбүүд басагад сэнхир костюмуудые үмдэнхэй. Тэдэнэй урда „Трудовые резервы" гэжэ спортобществые хүтэлэгшэ Эхэ ороноо хамгаалалгын дайнда хабаадалсаһан медальта Александр Лубков омог һайнаар алхална.

Энэ коллектив 3 жэлэй саана эмхидхэгдэһэн залуухан коллектив юм. Гэбэшье, тэдэнэй дундаһаа мэргэжэлтэй, шадабаритай физкультурнигууд дэбжүүлэгдээ. Ойро гүйлгын мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлһэн республикын чемпион Тоня Шишкова тэдэнэй дунда ябалсана.

Золто залуушуулай дууе дуулажа 800 гаран хүнһөө бүридэһэн Түмэрзамай районой физкультурнигууд ойро ерэнэ. Эсэгэ ороной дайнай эхилжэ, пушкын һүртэй дуунай нэрьехэдэ эдэнэрэй нилээд олониинь Эсэгэ ороноо хамгаалхаяа ошоһон юм. Тэдэнэр мүнөө зол сүлөөтэ байдалаа бэхижүүлхэ ажалда ороод, мүнөө түрэл городтоо хүдэлжэ байнад.

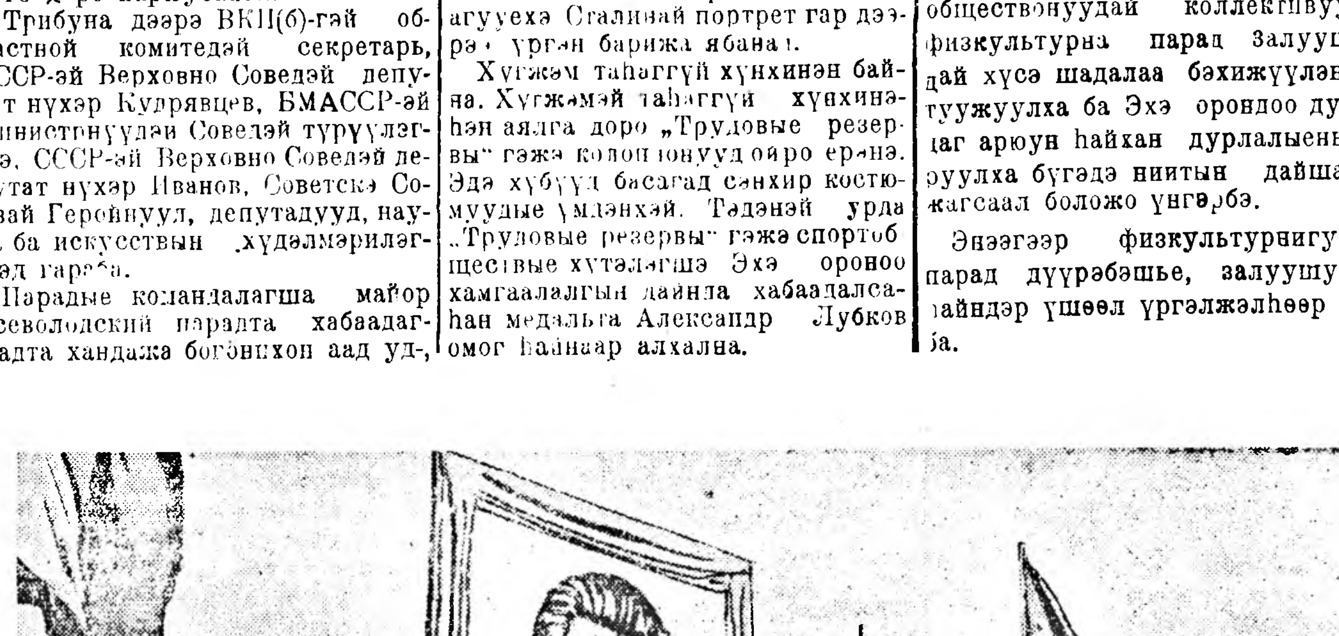
„Локомотив Востока" общество өөһэдынгөө Түмэрзамай районойхидые халажа абана. Тэдэнэй дунда вагон заһабарилгын пунктын мастер нүхэр Холодков ябалсана. Тэдэнэй дунда Эсэгэ ороноо хамгаалалгын дайнда хабаадалсаһан Улаан Одоной ордентой нүхэр Болдарев бии. Уһан замай транспортын болон шэлэй заводой физкультурнигууд хүгжэмэй шанга аялга доро алхалжа гарана. Тэдэнэй дунда шэл гаргалгын суута мастер—шэл отолологоор Бүхэсоюзна рекорд туйлаһан нүхэр Перепелкина гэгшэ ябалсана. Удаалуулан Пригородно районой физкультурнигууд, мясоконсервнэ заводой спортсменүүд алхалан гарана.

Трибунын ойгуур паровозо-байгуулгын заводой футбольно команда эмхитэйгээр алхална. Заводой инструментальна цехын мастер, стахановец, командын капитан Михаил Кузин тэдэнэрые толгойлно. Тэдэнэй удаа Алексей Бобылев, Дмитрий Кузмин, Николай Ваксер, Михаил Захаров гэгшэд ябалсана. Энэ команда 1946 он соо футболоор түрүү һуури эзэлжэ байна. Эдэнэр июлиин 22-то республикын ондоо футбольно командануудтай уулзаха байна.

Уданшьегүй талмай дээгүүр велосипедистнэр зурыса гүйлгэлдэжэ гарана. Тэрэнэй удаа хэдэхэдэн мотоциклистнэр улаан ба сагаан сэнхир һудалтай тугуудые нарбуулан трибунын ойгуур һалхин түргөөр үнгэрнэ.

Иигэжэ манай республикын столицын спортивна, физкультурна обществонуудай коллективуудай физкультурна парад залуушуудай хүсэ шадалаа бэхижүүлэн хатуужуулха ба Эхэ орондоо дурлаһаг арюун һайхан дурлалыень харуулха бүгэдэ ниитын дайшалхы жагсаал боложо үнгэрбэ.

Энээгээр физкультурнигуудай парад дүүрэбэшье, залуушуудай һайндэр үшөөл үргэлжэлһөөр байба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Сэрэгэй Н-скэ частиин колонно.

О. Зеккин фото.

Ажалай Улаан Тугай орденто, Кировэй нэрэмжэтэ Горловско машино-бүтээлгын завод (Донбасс) ороной нүүрһэнэй ажаүйлэдбэридэ хэдэн олон машинануудые бүтээн гаргажа үгэһэн байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: бэлэн болоһон продукциин нэгэ зүйл—шахтнуудта зорюулагдаһан лопастна вентилятор.

С. Гендельманай фото.
(ТАСС-эй фотохронико).

СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

СССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол медицинскэ наукануудай талаар гайхамшагта советскэ эрдэмтэ СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Социалистическэ Ажалай Герой, УССР-эй наукануудай Академиин Президент, СССР-эй наукануудай Академиин Президиумэй член академик Богомолец Александр Александровичын 66 наһан дээрээ хүндөөр үбшэлжэ 1946 оной июлиин 19-дэ наһа бараһан тухай гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ

ССР Союзай Верховно Соведэй Президиум болбол гайхамшагта советскэ эрдэмтэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, УССР-эй наукануудӑй Академиин Президент ба СССР-эй наукануудай Академиин Президиумэй член нүхэр Александр Александрович Богомолец хүндэ үбшөөр үбшэлжэ 1946 оной июлиин 19-дэ 22 час 15 минутада наһа бараһан ябадалые гашуудалтайгаар мэдээсэнэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум.

Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

Украинска ССР-эй Министрнүүдэй Совет болбол манай ороной гайхамшагта эрдэмтэ, УССР-эй наукануудай Академиин Президент, СССР-эй наукануудай Академиин Президиумэй член, Социалистическэ Ажалай Герой, СССР-эй Верховно Соведэй депутат ба УССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Богомолец Александр Александровичын удаан үбшэлжэ 1946 оной июлиин 19-дэ Киевтэ наһа бараһыень гүнзэгы гашуудалаар мэдээсэнэ.

Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ

Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Президиум болбол гайхамшагта советскэ эрдэмтэ, СССР-эй Верховно Соведэй депутат ба Украинска ССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, Социалистическэ Ажалай Герой СССР-эй наукануудай Академиин Президиумэй член, УССР-эй наукануудай Академиин Президент Богомолец Александр Александровичын удаанаар үбшэлжэ Киевтэ 1946 оной июлиин 19-дэ 22 час 15 минутада наһа бараһание гүнзэгы гашуудалаар мэдээсэнэ.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

АЖАХЫН ЗОРИЛГОНУУДТАЙ ХОЛБОЛДУУЛЬАН АГИТАЦИОННО ХҮДЭЛМЭРИ

Республикын түрүү МТС-үүдэй нэгэниинь болохо Саянтын МТС-эй партийна организаци (секретаринь нүхэр Е. П. Сергеева) СССР-эй арадай ажахые hэргээн бодхоохо ба хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай Хуулиие МТС-эй коллективэй члэнүүдтэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ тушаа гол анхаралаа табина.

Энэ хуулиие шудалха талаар 12 кружог эмхидхэгдэжэ, тэрээндэ хэдэн арбадаар хүн ябажа, табанжэлэй түсэб тухай Хуулитай танилсажа байнад. Мүн hара бүри 2 дахин агитаторнуудай семинар үнгэргэгдэжэ, энээн дээрэ агитаторнуудта шэнэ табанжэлэй түсэб яажа нэбтэрүүлхэ тухай хэлэсэгдэжэ, тэдэнэй хүдэлмэриин бүридхэл хэгдэжэ ба табанжэлэй түсэбые үргэнөөр ойлгуулха хэшээ зохистой даалгабаринууд үгтэдэг байха юм.

Партийна эхин организациин зүгhөө 14 агитаторнууд тракторна бригаданууддаа ябажа, табанжэлэй түсэб тухай хууляар гансахан июль hарада 70 гаран хөөрэлдөө үнгэргэбэ. Мүн тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Д. Жалсабон, МТС-эй директор нүхэр С. Танхасаев, партийна эхин организациин секретарь нүхэр Сергеева бусад табанжэлэй түсэбтэ зорюулагдаhан 7 темэнүүдээр элидхэлнүүдые хэhэн байгаа.

Табанжэлэй түсэб соо хараалагдаhан үндэhэн зорилгонуудые уран тодоор харуулhан 16 фотомонтаж, диаграммануud ба уряалнууд ниагдаа. Июнь hарада 17 ханын газетэ, 8 дайшалха хуудаhануud гаргагдаа. 13 показателиин досканууд, 12 витринэнүүд эмхидхэгдэжэ, тракторна бригаданууддай байраар үлгэгдэhэн байна.

Агитколлективэй эрхим агитаторнууд нүхэд Вампилов, Галсанов, Копейкина гэгшэд энэ хүдэлмэридэ угаа эдибхитэйгээр хабаадалсахатаяа хамта, тарилгада ябаhан трактористнуудай дунда социалистическэ мүрысөө хүсэтэйгөөр ба үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ ехэхэн эдибхитэйгээр оролсоhон байха юм.

Саянтын МТС-эй суута тракторист нүхэр Бимба Дымбрыловэй комсомольско-залуушуулай бригадада томилогдоhон агитатор нүхэр Вампилов табанжэлэй түсэб тухай хууляар 15 хөөрэлдөө, МТС соогоо түрүүлhэн нүхэр Д. Вампиловагай тракторна бригадада томилогдоhон нүхэр Галсанов гэгшэ 9 хөөрэлдөө үнгэргэбэ.

Хаана агитационно-ойлгуулалгын хүдэлмэри hайнаар табигданаб, тэндэ ажал хүдэлмэриин амжалтанууд туйлагдадаг. Жэшээ болгон абахада, энэ МТС-эй нүхэр Бимбэ Дымбрыловэй хүтэлбэрилжэ байгаа комсомольско-залуушуулай бригада 760 гектарай орондо 891 гектар хүрэтэр тарилжэ, жэлэйнгээ түсэбые аяар майн 18-да үлүүлэн дүүргэжэ, Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөндэ түрүү hууринуудай нэгые эзэлжэ шадаhан мэдээжэ.

Мүн нүхэр Анжуевагай бригада МТС соогоо эрхимлэжэ, дирекциингээ ба партийна эхин организациин дамжуулагын Улаан тугые абаба. Мүн МТС-эй 33 трактористнууд тракторна хүдэлмэриин жэлэй түсэб дүүргэhэн ба үлүүлэн дүүргэhэн байха юм.

Иимэ амжалтанууд эндэхи партийна организациин ба агитаторнуудай агитационно-ойлгуулалгын хүдэлмэриие ажахын зорилгонуудтай холболдуулан ябуулhанай ба түрүүшүүлэй дүй дүршэлые бүгэдын шадабари болгожо, мүрысөөндэ үргэн нийтые олоор хабхадуулан нийтын дэбжэлтэ туйлаhанай ашаа үрэ мүн болоно.

Б. ЦЫДЕНОВ.

Түүхэтэ Хуулитай танилсача

Галуута-Нуурай загаhанай заводой коллективэй дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри урда урдынхиhаа улам эршэмтэйгээр ябуулагдана.

Тус заводой партийна эхин организациин үүсхэлээр табанжэлэй түсэб тухай хуулиие шудалха кружок эмхидхэгдэжэ, тэрэ кружогто заводой олон тоото хүдэлмэришэд хабаадалсана. Мүнөө хэдэ-хэдэн занятинууд үнгэргэгдэжэ, табанжэлэй түсэб соо хараалагдаhан гол зорилгонуудтай тэдэнэр гүнзэгыгөөр танилсаhан байна. Энэ кружогой занятиие заводой директор, ВКП-(б)-гэй член нүхэр Пестерев хүтэлбэрилнэ.

Мүн загаhашадай хэдэн бригадануудта энэ түсэб тухай хууляар хөөрэлдөөнүүд ба элидхэлнүүдые эндэхи агитаторнууд хэhэн байна. Тэрээнhээ гадна, коммунистнууд ба илангаяа, залуу коммунистнууд энэ түсэбтэй нилээдгүй hайнаар танилсанад. Эдэнэртэ партийна организациин секретарь нүхэр Шарапов болбол бодото туhаламжа үзүүлдэг байха юм.

Комсомолецуудай дунда политико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри хангалтатайгаар табигданхай. Комсомольско эхин организациин секретарь нүхэр Шодонов гэгшэ энэ хүдэлмэриие зүбөөр хүтэлбэрилдэг байна.

Табанжэлэй түсэб баталан абаhантай дашарамдуулан социалистическэ мүрысөөн эндэхи загаhашадай дунда хүсэтэйгөөр дэлгэржэ, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйладаг стахановецуудай тоо нилээд олошоробо. Мүрысөөндэ нүхэр Бадма Санжановай бригада түрүү hуури эзэлэнхэй.

Галуута-нуурай загаhанай завод 1946 оной түрүүшын хахад жэлдэ загаhа бариха түсэбөө 112 процент дүүргэжэ, гүрэндөө 750 центнерэй орондо 1005 центнер эрхим шанартай загаhа тушааба.

Түрүү предприятиин партийна организаци

Галуута-Нуурай шулуун нүүрhэнэй шахтын партийна организацида табанжэлэй түсэб тухай хуулиие нэбтэрүүлхэ талаар хүдэлмэри хангалтатайгаар табигданхай. Партийна организациин дэргэдэ энэ хуулиие шудалха зорилготойгоор 16 кружок эмхидхэгдэбэ. Партийна эхин организациин секретарь нүхэр Доброгорский болбол эдэ кружогуудай хүтэлбэрилэгшэд ба агитаторнуудай 4 семинар үнгэргэжэ, тэрээн дээрэ табанжэлэй түсэб тухай Хуули соо хараалагдаhан гол зорилгонуудые хэлэжэ үгэhэн байна.

Тэрээнhээ гадна, нүхэр Доброгорский болбол шахтын хүдэлмэришэд ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй дунда табанжэлэй түсэб соо хараалагдаhан ажаүйлэдбэриин ба транспортын ургалта тухай, СССР-эй арадай материально-культурно ба ажаhуудалай условинуудай hайжарха тухай темэнүүдээр хэдэн лекцинүүдые ба элидхэлнүүдые уншаhан байха юм.

Мүн тэрэшэлэн партийна эхин организаци болбол табанжэлэй түсэб тухай хуулида зорюулагдаhан диаграмма, фотомонтаж, энэ түсэбые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө уряалhан лозунг ба плакадуудые элбэгээр бэшэhэн байна. hарадаа хэдэн дахин кино харуулдаг ба шахтын хүдэлмэришэдэй ба албахаагшадай хүсөөр хоёр дахин зүжэг наадан табигдаhан байна.

Агитационно-ойлгуулалгын хүдэлмэриие hайнаар табихатаяа хамта, шахтын хүдэлмэришэдэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй ба албахаагшадай дундахи социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Социалистическэ мүрысөөнэй ашаар энэ шахтын коллектив 1946 оной түрүүшын хахад жэлдэ шулуу нүүрhэ малтаха түсэбөө июниин 12-то үлүүлэн дүүргээд, мүнөө хоёрдохи хахад жэлэйнгээ түрүүшын hарада урда урдынхиhаан улам эршэмтэйгээр хүдэлмэрилжэ байнад.

Шахтынхидай дунда дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөндэ № 5 шахта (начальнигынь нүхэр Т. Рыбск) шулуун нүүрhэ малтаха хахад жэлэйнгээ түсэб энэ оной июниин 6-ай үдэр сум дүүргэжэ, түрүү hуури эзэлбэ.

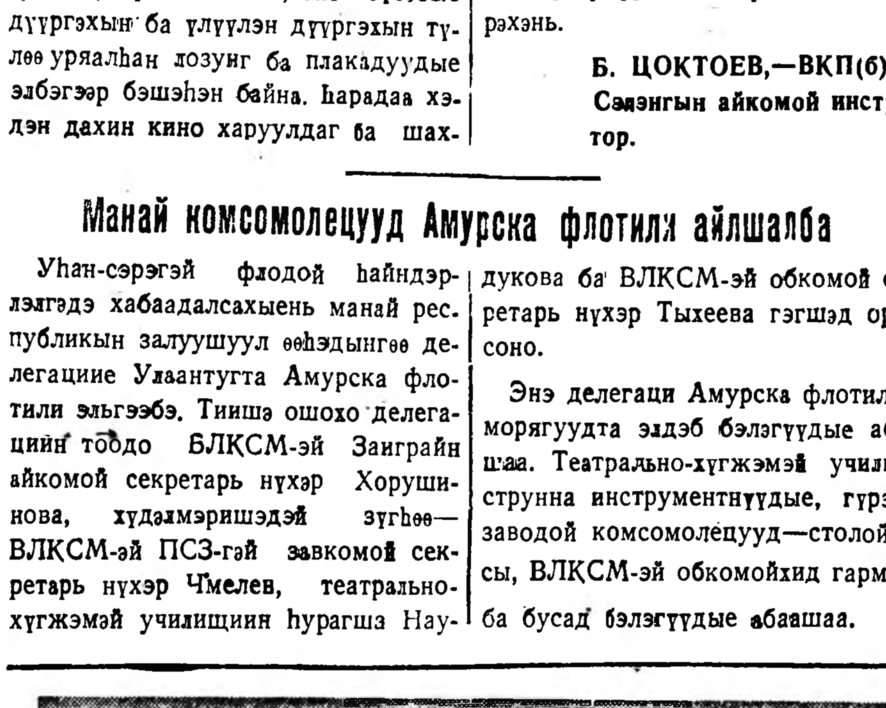
Мүн хэдэн олон гэр байранууд энэ үе соо баригдаhан байна. Шахтын хүдэлмэришэдэй ба инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй hууха 14 байратай гэрнүүд, бани, почто hаяын үдэрнүүдтэ баригдажа дүүрэхэнь.

Б. ЦОКТОЕВ,—ВКП(б)-гэй Сэлэнгын айкомой инструктор.

Манай комсомолецууд Амурска флотиля айлшалба

Уhан-сэрэгэй флодой hайндэрлэлгэдэ хабаадалсахыень манай республикын залуушуул өөhэдынгөө делегациие Улаантугта Амурска флотили эльгээбэ. Тиишэ ошохо делегациин тоодо ВЛКСМ-эй Заиграйн айкомой секретарь нүхэр Хорушинова, хүдэлмэришэдэй зүгhөө—ВЛКСМ-эй ПСЗ-гэй завкомой секретарь нүхэр Чмелев, театрально-хүгжэмэй училищиин hурагшэ Наудукова ба ВЛКСМ-эй обкомой секретарь нүхэр Тыхеева гэгшэд оролсоно.

Энэ делегаци Амурска флотилиин морягуудта элдэб бэлэгүүдые абаашаа. Театрально-хүгжэмэй училищи струнна инструментнүүдые, гүрэнэй заводой комсомолецууд—столой часы, ВЛКСМ-эй обкомойхид гармони ба бусад бэлэгүүдые абаашаа.

Москва. Коммунын талмай. Улаан Армиин центральна театр. Н. Грановскиин фото (ТАСС-эй фотохронико).

Адуу малдаа тэжээлэй бата бэхи база байгуулая!

Үбhэ хуряалгада эмхитэйгээр ороо

СОСНОВО-ОЗЕРСК (Телефоноор абтаба). Июлиин 9-дэ Яруунын мяханай совхозой хүдэлмэришэд үбhэ хуряалгада эмхитэйгээр оробо. 105 гар хажуурша сабшалгада ябажа, Сагаан Булаг гэжэ нютагта үбhэ сабшажа бүрилжэ байнад.

Совхозой нүхэр Доржиевай хүтэлбэрилдэг хоёрдохи бригада 25 хүдэлмэриин үдэр соо 20 мянган центнер үбhэ хуряаха уялга абаад, гурбадахи бригадые мүрысөөндэ уриба.

***

„Улаан Ярууна" гэжэ колхоз аймаг соогоо эгээн түрүүлжэ үбhэ хуряалгада ороод, 140 гар хажууршадые ба 15 сенокосилка аргаба.

Үбhэ хуряалгада ябаhан эрэгтэй эмэгтэй колхозникууд түрүүшын үдэрhөө эхилээд, ажалай үндэр бүтээсэнүүдые туйлажа ябана.

Мүн Молотовой нэрэмжэтэ, Ленинэй нэрэмжэтэ, „17 парт-конференци", „Путь социализма" гэжэ колхозууд үбhэ хуряалгада эрхим бэлэдхэлтэйгээр ба эдибхитэйгээр оробод.

***

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой сабшалангай үбhэ ногоон үнгэрэгшэ жэлэйхидээ орходоо яhала hайн.

Тус колхоз 20 гаран гар хажууршадые гаргажа 45 гектар сабшаба. Мүн тэрэшэлэн набшаhата тэжээл бэлэдхэхэ бригада эмхидхэбэ. 25 центнер набшаhа намаа суглуулжа, силос дараба.

Силос даралгада саг болзорсоонь орожо, 20 колхозникууд энэ хүдэлмэридэ эрхим темптэйгээр хүдэлмэрилжэ байна.

***

ХЭЖЭНГЭ. Аймагай колхозууд ухэр малдаа элбэг ехэ үбhэ тэжээл бэлэдхэхэ хүсэлэнтэйгөөр энэ hарын түрүүшын үдэрнүүдhээ эхилээд набшаhа намаа бэлэдхэжэ байна.

Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз 200 центнер набшаhата тэжээл бэлэдхэбэ.

Үбhэ хуряалга дээрэ

БИЧУРА. Үдэжэ байhан үхэр малдаа бата бэхи тэжээлэй база байгуулха хүсэлэнтэйгөөр үбhэ-хуряалгада ороhон „Безбожник" колхозой (правлениин түрүүлэгшэ нүхэр Харламов) залуушуул үбhэ сабшалга дээрэ эдибхитэйгээр хүдэлмэрилжэ байнад.

Залуу хажууршад нүхэд А. Сидельникова, М. Перилыгина, М. Пантелеева гэгшэд үдэр соо 0,45-0,50 гектар хүртэр үбhэ сабшана. П. Пантелеева, В. Леонова гэгшэд үбhэ сабшалгаар эрхим жэшээ харуулнад.

КАБАНСК. (Телефоноор абтаба). Сэлэнгын аймагай Тамчын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой комсомолецуудай хандалгые халуунаар дэмжэhэн Кабанскын аймагай „Победа" колхозой залуушуул адуу малдаа элбэг ехэ үбhэ бэлэдхэжэ, малай үбэлжэлгэ хангаха зорилготойгоор комсомольско-залуушуулай бригада эмхидхэбэ. Энэ бригадань силос дараха хоер нүхэ бэлэдхэhэн ба хэдэн арбаад центнер мүшэр суглуулба.

Эдэнэр—эрхим тармууршад

ПЕТРОПАВЛОВКА. (Телефоноор абтаба). „Красный партизан" колхоз энэ жэлэй үбhэ хуряалгата эмхитэй гуримтайгаар оробо. 7 үдэр соо 4 сенокосилкаар 110 гектар үбhэ сабшаба. Сабшалгада ябаhан сенокосилкашадай дунда социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ, эндэ ябагшад үдэрэйнгөө нормые үлүүлэн дүүргэнэ.

Степан Фомицкий ба Иван Калмыков гэгшэд хоорондоо мүрысэжэ, үндэр бүтээсын үльгэр жэшээ харуулжа ябанад. Залуу колхозник нүхэр М. Елизов морин тармуураар ажаллаха зуураа, үдэр соо 5 гектар тармаха нормоёо 6-7 гектар хүртэр гүйсэдхэнэ.

Комбинадай хүдэлмэришэдэй дундахи хүдэлөөн

Республикын ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дунда жэшээтэ hайн ажалаар суурхаhан, Гүрэнэй Оборонын Комитедэй Улаан тугые хододоо хадагалхаар абаhан манай республикын мяханай комбинадай коллектив hүүлэй hаранuудта үйлэдбэриин жэшээтэ hайн амжалтануудые туйлажа, шэнэ Сталинска табанжэлэй түрүүшүүлэй республиканска „Хүндэлэлэй Доскада" бэшэгдэhээр 2 hара шахуу болобо.

Мяханай комбинадай коллектив болбол үнгэрhэн июнь hарын түсэбые валова продукцяар 145,5 процент, үргэн хэрэглэлэй эд хэрэгсэл болон элеэ хоолой зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын түсэбые 204,6 процент дүүргэhэн байна. Тиихэтэй хамта, мүн культурна гэгээрэлэй ба үйлэдбэриин, хүдэлмэришэдэй байрын барилганuудай түсэбые 128,2 процент дүүргэhэн байха юм.

Комбинадай бүхы хүдэлмэришэд үдэрэйнгөө даабариие үдэр бүхэндэ 109,6 процент хүртэр дүүргэнэд. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, мяха консервын комбинадай коллективэй дунда ажалай даалгабариие дүүргэдэггүй хүнүүдэй үгы байhые гэршэлнэ. Хэрбээ январь hарада комбинадай коллективэй 56 процентнь стахановецууд, 15 процентнь ударнигууд байhан hаа, мүнөө hүүлэй hарада коллективэй 72 процентнь стахановецууд болоhон ба 12 процентнь ударнигууд болоhон байха юм. Тиихэтэй хамта, энэ оной январь hарада ажалай нормые дүүргэдэггүй 136 хүдэлмэришэд тоологдожо байгаа hаа, май hарада ажалай даалгабариие дүүргэдэггүй 12 хүдэлмэришэд тоологдожо байhан байна. Мүнөө үдэрэй байдалаар харабал, комбинадай бүхы коллективэй дунда нормоёо дүүргэдэггүй хүдэлмэришэд оройдоо үгы ба хүдэлмэришэд бүгэдөөрөө нормоёо үлүүлэн дүүргэнэд.

Дээрэ хэлэгдэhэн баримтанууд хадаа мяха-консервын комбинадай бүхы коллектив социалистическэ мүрысөөе бүхы хэмжээгээрэнь дэлгэрүүлжэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлжэ ба гаргаhан продукциингаа шанарые hайжаруулжа шадаhан ябадалые элиршэлнэ.

Эрхим стахановецууд: механическа цехын кузнец Алексей Григорьевич Серов, колбасна цехын хүдэлмэришэд К. Беломоева, Е. Ефимова, консервын цехын ажалшад П. Бутакова, Н. Полыцева гэгшэд 1946 оной түрүүшын хахад жэл соо ажалай даалгабариие 300 процент хүртэр дүүргэбэд. Хахад жэл соо жэл хахадай даалгабариие дүүргэдэг иимэнүүд хүнүүд комбинадай коллективэй дунда нилээд олон байна.

240 залуушууд ба комсомолецуудhаа бүридэhэн хэдэн арбаад комсомольско-залуушуудай бригаданууд Мяха-консервын комбинад дээрэ хүдэлмэрилнэ. Эдэ бригаданууд болбол ажал хүдэлмэриин, жаяг-заршамай талаар ба эмхидхэл гуримайнгаашье талаар комбинадай бүхы коллективэй дунда суурхадаг болобо.

Залуу комсомолецуд нүхэд Беломоева ба Бурдуковский гэгшэдэй бригаданууд сэрэг дайнай жэлнүүдhээ эхилэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлэн ябаhан байна. Тэдэнэр мүнөөдэршье мүн лэ жэшээтэ hайнаар хүдэлмэрилжэ, ажалай бүтээсые үдэрhөө үдэртэ дээшэлүүлнэ.

1935 ондо Зэдын аймагай Бургалтайн Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозhоо мяханай комбинадта ерэжэ хара хүдэлмэришөөр ажаллажа эхилhэн Мария Цыденжаповна Цыремпилова хадаа хэдэн жэлэй турша соо тус комбинадай бүхы хүдэлмэришэдэй дунда жэшээтэ hайн хүдэлмэреэрээ суурхажа байна.

Нүхэр Мария Цыремпилова мүнөө мяха болбосоруулгын хэдэн мэргэжэлнүүдые шудалха зуураа, hая ороhон хүдэлмэришэдтэ ходо-доо туhалдаг ба мэдэхэ, шадаха юумэеэ саг үргэлжэ тэдэнэртэ хэлэжэ, заажа үгэдэг байна. 11 жэлэй турша соо нэгэшье үдэрэй таhалдаагүйгөөр комбинат дээрэ хүдэлhэн бурядай эрхим басаган Цыремпилова сэрэг дайнай жэлнүүдтэ жэшээтэ hайнаар хүдэлмэрилhэнэйгөө түлөө правительствын зүгhөө орден ба медаляар шагнагдаа.

Ажаүйлэдбэриин предприятинуудай дунда суурхан ябаа Мяханай комбинадай алдарта коллектив болбол саашанхи хүдэлмэри дээрээ жэшээтэ hайн амжалта туйлахын түлөө улам эршэмтэйгээр тэмсэжэ байна.

Ж. БАЗАРОВ.

АРБАН НЭГЭН ЖЭЛ СОО УРИЛДААНДА

1935 он. Хабаровск. Спортивна мүрысөөниие hонирходог ба тэрээндэ дуратай хүнүүд стадион дээрэ олоороо сугларанхай байба. Шэб гэхэ шэмээгүй болоод байтар, судья ингэжэ соносхоно.

—Эхэнэрнүүд урилдахань, 500 метр холо газарта. Тиихэдэнь Хабаровск, Владивосток, Чита, Улан-Удэ, Иркутскэ—эдэ табан городуудай түлөөлэгшэд—5 басагад урилдахаяа гаража ерээ hэн.

—Сопосогты! Марш!—гэhэн командa үгэхэнь зэдэлэн дуулдаба.

Түрүүшын үедэ эхэнэрнүүд бэе бэеhээн ехээр холодонгүй ябажа байгаа бэлэй. Теэд удангүй үндэр аад, туранхайшаг бэетэй эхэнэр түрүүлжэ ерэhэн юм.

Түрүүлжэ ерэhэн басаганай сээжэ бэеэрээ дайража таhалан улаан ленточкын саада тээ гарахатайнь сасуу, тэндэ байгшад энэ хурдан басаганда баяр хүргэжэ, альгаа ташаhан ба хашхаралдаhан байгаа.

Энэ илажа гараашань—Евдокия Бадмаева гэгшэ, Улан-Удын түлөөлэгшэ, залуу урилдааша басаган, урданьтиимэ ехэ спортивна урилдаанда ябажа үзөөгүй хүн байгаа hэн. Тиихэ сагта тэрэ басаган 23 наhа хүрөөд ябаба, энэнь hалхан hуража ябаhан спортсмендэ нилээд горьтойхон наhан байгаа бэлэй. Евдокия Бадмаевагай биографи гээшэ золтой жаргалтай ба hаруул hайхан ажабайдал тээшэ хатуу зоригтойгоор харгы гаргажа ябаhан олон советскэ залуушуулай ябаhан ябадалда тон адлихан байха юм.

Урда сагта нүхэр Бадмаева Хоринскодо айлда хүдэлжэ ябаа hэн. Тиигээд барга бүдүүлиг байдалhаа мултаржа гэгээрхэ болбосорхын зорилгоор 1928 ондо Улан-Удэ городто ерэжэ, тон шэнэ, юрэбусын ажабайдалые шудалжа ба ажаллажа байгаашье hаа, өөрынгөө оюун бэлигые дэлбэлэн гаргаха тухай үшөө ойлгоодүй байгаа hэн гэхэдэ болоно.

Тиин байтар, нүхэрэйнгөө дурадхалаар урилдаанда гараад, бэеэ туршажа үзэнэ. Тэрэнэй результадынь hананhаа холо дээрэ байшоо.

11 жэлэй саада тээ Хабаровскын стадион дээрэ Евдокия Бадмаева анха түрүүшынхеэ алдар сууда гараа бэлэй. Тиихэдэ 500 метр газарые 1 минута 24 секунда саг соо гүйжэ гараhан юм. Мүн тэрэ үдэртөө 800 метр холо газарта урилдахадаа 2 минута 28 секунда саг соо гүйжэ гараhан байна.

Тэрэ урилдаанай hүүлээр Евдокия Бадмаева саг үргэлжэ бэеэ hорижо ба hургажа байhан юм. Өөрынгөө hургагша Бобыкин гэгшын туhаламжатайгаар тэсэмгэй ба уян бушуугаар гүйжэ, илалта туйлаха зоригоо хатуужуулан бэеэ бэлэдхээ hэн.

1937 ондо Евдокия Бадмаева Читада урилдаба. Мүн эндэшье эрхим hайн амжалта туйлаа hэн. Владивосток, Хабаровск, Иркутск болон Чита городуудhаа ерэhэн хурдан басагадууд Бадмаевые ахижа шадахагүй байhан юм. Тэндэ мянган метр газарта урилдахадаа хамагhаа түрүүлжэ, 3 минута 15 секунда соо хүрэжэ ерээ hэн.

Удаадахи жэлдэнь нүхэр Бадмаева Иркутск ошожо, тэндэ урилдахадаа баhа түрүүлээд, урда жэлэйхидээ орходоо бүри хурданаар гүйжэ гараа hэн.

Тиин 1940 ондо Иркутскда 5 городуудай урилдаанда дахяад амжалта туйлаха хуби олдоhон байна. Эндэ 800 метр газарта урилдахадаа 2 минута 22 секунда соо гүйжэ гараhыень хараад үзэхэдэ, тэрэнь мастернуудай туйлалтануудhаа дутахагүй байhан юм. Иимэ хурданаар гүйжэ гараhан ушар бурят-монгол эхэнэрнүүдэй дунда үшөө үзэгдөөгүй байба. Гэхэ зуура, эрхим hайнаар бэеэ бэлдэhэн ба тон hайн харгыгаар гүйhэн шведка Анна Ларсон гэгшэ 1945 ондо 800 метр газарые 2 минута 13,8 секунда саг соо гүйжэ гараад, бүхы дэлхэй дээрэ эрхимлэhэн байна. Теэд Бадмаевагай сагынь 8 секундаар алгасана. Гэбэшье ушар удхань миил энэ тэдыгээр дүүрэнэ бэшэ. Евдокия Бадмаева болбол талантай бэрхэ спортсменкэ гээшэ, тэрэнэй hургажа байhан шадамар бэрхэ hурагшадынь мүнөө №1 hургуулида үргэлжэ бэеэ hорижо байдаг...

***

Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай эхилhэнhээ хойшо Е. Бадмаева «Спартак» гэжэ hайн дуранай спортивна обществодо инструктораар хүдэлмэрилhэн байна. Урилдааша техникые шудалжа байхынгаа хажуугаар, мүн залуу спартаковецуудые аяар 5 жэлэй турша соо урилдаанда hургажа байнабшуу. Саг гээшэ обёорогдонгүй үнгэржэ, залуу үеын халаан түргэнөөр ургана. Тэдэнэй нэгэн Тамара Федотова үнгэрэгшэ жэлдэ урилдаанда гурбадахи hуури эзэлбэ. Баhа Таня Лукошенко, Артур Толстопятов, Виталий Калекин, Владимир Косман гэгшэд мүн лэ hайн жэшээ харуулна. Евдокия Бадмаева өөрөө үргэлжэ урилдахагүй болоошье hаа өөрынгөө hургаhан залуушуулай шадамар бэрхээр урилдажа байхыень харахадаа сэдьхэлынь баясаха байна.

Мүнөө Е. Бадмаевагай хүбүүниинь 16 наhа хүрэнхэй. Тэрэ хадаа мүн лэ эхынгээ мүрые мүшхэжэ ябана. Алайрай аймагта 100 ба 1000 метр газарта урилдахадаа залуу хүбүүдэй дунда эрхимлэжэ гарадаг болонхой.

Зүгөөр, Е. Бадмаева мүнөө урилдаанай газарhаа холодохо гэжэ бүри бодоногүй. Мүнөө 1500—2000 метр газарта урилдажа шадахаб гэжэ бэедээ лаб найдана.

Мүнөө үедэ Евдокия Бадмаева болбол физкультурнигуудай Бүхэсоюзна Үдэртэ зорюулагдаhан республиканска урилдаанда hайса бэлэдхэжэ байна, тиихэдээ тэндэ муу бэшэ результат туйлаба.

Бурят-Монголой эрхим урилдааша—Евдокия Бадмаева спортивна ажал-ябуулгын талаар ехэхэн амжалтануудые туйлаhан байна. Манай республикын залуушуул хадаа Евдокия Бадмаеваhаа үльгэр жэшээ абажа, спортивна тэмсэлдэ ба физкультурада дуратай боложо, бэеэ эрхимээр hургаха бэзэ гэжэ hанагдана.

В. СЕРГЕЕВ.

1950 ОНДО МАНАЙ КОЛХОЗ ЯМАР БОЛОХОБ

(...дын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой эхин парторганизациин секретарь нүхэр Санжи Доржиевтай хөөрэлдэөн)

ЮРЭНХЫ ЗОРИЛГОНУУД

...ССР-эй Верховно Советэй сес... 1946—1950 онуудта СССР-эй ...ай ажахые hэргээн бодхоохо ...үгжөөхэ табанжэлэй түсэб тухай ...и баталан абтаhан байна. Энэ ...ехэ программа хадаа социалис...скэ ажаүйлэдбэриин улам саа... hалбаран хүгжэлтые ба со...истическэ хүдөө ажалай урган ...эхэ ябадалые хараална. Шэнэ ...нжэлэй турша соо манай со...кэ арад эзэмдэлгэhээ hандаран ...доhон районуудые hэргээн бод...о, ажаүйлэдбэри ба хүдөө ажа...үйлэдбэриин дайнай урда тээхи ...ээндэ хүрэжэ, удааһь тэрэниие ...д ехэхэн хэмжээгээр үлүүлэн ...и болоно. Хүдөө ажахы болбол ...оо эдеэ хоолой зүйлнүүдые ... дэлбэгээр үйлэдбэрилэн гаргэхэ үүргэтэй. Энэ табанжэл ...и колхозно таряашадай ба мүн ...советскэ арадай материальна ...лэн, культурна ба шанга ша...ай байдалые шэнээр улам өөдэнь ...э табанжэл болохо байна.

...энэй түсэбые юрэнхы дээрэнь ...үлгын амжалта хадаа завод, ...з, МТС ба колхоз бүхэнэй тус ...үридөө хэhэн хүдэлмэриин ам...аhаа дулдыдаха болоно. Тии...э тэдэ бүхэн өөhэдын түсэбтэй ... ба тэрэнээ бэелүүлхын тү...эмсэхэ ёhотой болоно. Табан...й түсэб тухай Хуулиин гараха... хамта өөhэдынгөө артельнэ ажа... саашадань хүгжөөхэ програм... hайнаар бодожо үзэхэ ба зохёо...анал бодомжо бидэндэ түрэhэн ...и юм. Энээндэмнай аймагай ...ай таhагай мэргэжэлтэн барил...техник нүхэр Сухарев, главна ...техник нүхэр Жарков, инструк...булгалтер нүхэр Первушин, ажал ...дхэгшэ нүхэр Пашинский ба ...а агроном нүхэр Филь гэгшэд ...дэ ехэхэн туhаламжа үзүүлээ. ... перспективнэ түсэбөө правле...үргэн заседани дээрэ эдибхи... хабаадалгатайгаар ехэ гүнзэ...р хэлсэhэн ба тэрэмнай энэ ...гээр hайшаагдаhан байна. Кол...гүүдай хамтын суглаан дээрэ ...жа түсэбөө баталуулхын урда тээ ...нээ аймагай организацинуудай ...жэдэ табиhан байгааблди. Манай ...ин табанжэлэй түсэбэй гол ...ээ-ябуулгануудые тобшохо...хэлэхэдэ иимэ байна.

МАЛАЙ ТОО ТОЛГОЙН ХҮГЖЭЛТЭ

...эртэ бодо малай юрэнхы тоо ...ондо 1017 толгой байhанаа та...лэй эсэстэ 1602 толгой болгон ...дэхэ болоно. Һаамхай үнеэнэй ...315-hаа 545 толгой болохо. hү...товарна фермээ hайн үүлтэрэй ...нуудаар гүйсэд хангахабди. ...оной кампаниие зүбөөр эмхидхэ...үнеэдэй hубайралга усадхагда...ом. 225 тугал абадаг байгаа hаа ...нжэлэй эсэстэ жэлдээ 351 тугал ...аг болохобди.

...алайнгаа ашаг шэмые дээшэ...хэ хэрэгтэ гол анхаралаа таби...байхабди. Гэбэл, нютагай үүл... бодо малнай ашаг шэмэ ехээр ...эг симментальска үүлтэрээр хо... hайжаруулагдаха юм. Тэрэнэй ...гоор гүрэнэй племхозhоо сим...тальска үүлгэрэй 40 үнеэ буха...дые худалдан абажа, эбэртэ бо...малай үүлтэр hайжаруулха тус... фермэ эмхидхэхэбди. Табанжэлэй ...а соо 70 сар hургаха ябадал ...алагдаа.

...ониной тоо 1581-hээ 2917 тол..., ямаанай тоо 257-hоо 523 хүр... олошоруулагдаха. Тиихэдээ хони...гоо олонхи хубинь меринос үүл...й болгон hайжаруулхабди. Зү... хониной үүлтэр hайжаруулха... нютагай эрхэ байдалда таарожа ...хагүй үүлтэрые олон болгохо ...э хараалагдана гээшэ. Мүн ме...ос хониной хажуугаар, hайн ша...тай арhа абахын зорилгоор ню...ай үүлтэрэй хонидые үсхэбэрил...эг байхабди. Эхэ хонидой тоо ... процентээр, эхэ ямаадай тоо 247 ...центээр олошоруулагдаха боло... 1950 ондо 1030 хурьга (1945 ...о 573 байгаа) ба 205 эшэгэ (117... орондо) абтажа бүрин бүтэн тэн...эгдэхэ юм.

...абанжэлэй турша соо адуу мо...ой тоо 317-hоо 661 толгой хүртэр ...ошоруулагдаха. Нютагай үүлтэрэй ...идые, ородой хатарша үүлтэрээр ...жаруулха, hайн үүлтэрэй 5 азар...ай болохо, 1950 ондо хүдэлмэри... моридойнгоо тооe 216 толгой ...гохо байнабди.

...нээнэй урда тээ манай колхоздо ...айн тоо толгой олошоруулха ...адалда анхаралаа багаар табидаг ...йгаа. Тиимэhээ мүнөө зүбхэн 10 ...хайтайбди. Бидэнэр гахайнгаа ...о толгойе 150 хүртэр олошоруулха...жэ түсэблөөбди. Нэгэ эхэ гахай...а 10—11 поршоонхо абадаг боло... Гахайнгаа фермэ шадар тарилга ...лгые эмхидхэжэ тэрэнэй үндэhэ ...үри дээрэ гахай шахалга үргэнөөр ябуулагдаха байна.

Шубуунайнгаа фермын тахяагай тооe 42-hоо 505 хүртэр олошоруулха. Колхоздоо зүгын ажал эмхидхэжэ табанжэлэй эсэстэ зүгын 40 бүлэтэй болохо ёhотойбди.

Малайнгаа тоо толгойе олошоруулхатай хамта тэдэнэй ашаг шэмые эридээр дээшэлүүлгые бидэнэр түйлахабди. Нэгэ үнеэнhээ жэлдэ 450 литр хүртэр hү hааха, хонин бүриhөө 2 килограмм хүртэр ноохо хайшалха, ямаан бүхэнhөө 200 грамм хүртэр хөөбэри hамнан абаха ябадалые хараалаабди. Тиин 69240 литр hү hаадаг hаа 288.900 литр hү hаадаг, 2.208 килограмм ноохо хайшалдаг hаа, 5.894 килограмм ноохо хайшалжа абадаг болохобди.

МАЛАЙ ТЭЖЭЭЛЭЙ БАЗА БАЙГУУЛХА ТАЛААР

Малажалай саашанхи үгжэлтэ хадаа малай тэжээлээр хангалдачи байхаhаа дулдыдаха болоно. Тиимэhээ бидэнэр тэжээлэй баланcые 1945 онойхиhоо хоер дахин дээшэлүүлхэбди. Энээнэй тула, нэгэдэхеэр, колхознай жэлhээ жэлдэ сабшалангай газар дээрэ агротехническэ хэмжээ-ябуулгануудые үргэнөөр ябуулжа, үбhэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ ёhотой. Сабшалангай газарай гектар бүриhөө 15 центнер үбhэ хуряахаар түсэблэгдөө. Сабшалан уhалха хуушарhан hубаг канаванууд hэргээгдэхэ ба шэнээр малтагдаха юм. Колхознай жэл бүри 300 гектарhаа доошо бэшэ сабшалангай газар уhалха ёhотой. Табанжэлэй турша соо 450 гектар сабшалангай газарта наг шэбхэ гаргажа тараахабди. Сабшалангай газар hайжаруулха хэрэгтэ 5 хүнhөө бүридэhэн тусхай звено хүдэлмэрилнэ. 235 гектар сабшалан мүнөө жэлдэ уhалаад, 12.000 hургааг ба hаднаг бэлэдхэжэ, сабшалангаа хоройлжо дүүргэhэн байгаабди.

Хоердохеор, фермэ шадарай тарилга нэмэлтэ тэжээл боложо үгэхэ байhан дээрэhээ фермэнүүдтээ 160 гектар тариaнай газар бэхижүүлээбди. Малажалаймнай хүдэлмэришэд жэл бүри өөhэдынгөө хүсөөр пар хахалжа, тарилга хэдэг байха юм. Эдэ газарнуудта зеленко, корнеплод ба хартаабха тариха. 1947 онhоо фермэ шадарай тарилга 120 гектар хүртэр дээшэлүүлэгдэхэ болоно. Мүнөө жэлдэ 50 га зеленко тариhан байнабди.

Гурбадахяар, олон жэлэй үбhэ ногооной ургасые дээшэлүүлхэ, hайн шанартай хүрэнгөөр тарилга хэхэ болонобди. Тэрээнhээ гадна, жэл бүри 114 гектарhаа доошо бэшэ зеленко тариха ба силос даралгые 9.000 центнер хүртэр дээшэлүүлхэбди.

Июлиин 8-hаа үбhэ хуряалга эхилжэ, 9 косилка, 30 гар хажуурhан. хамта 100 үлүүтэй хүн гараhан байна. Сабшалангай ургаса муу бэшэ, юуб гэхэдэ энэ хадаа сабшалангаа уhалhан ба үтэгжүүлhэнэй үрэ мүн болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ 10.000 центнер үбhэ хуряаhан байгаа hаа, мүнөө жэлдэ 20.000 центнерhээ доошо бэшэ хуряаха байнабди.

МАЛАЙ БАЙРА БАРИЛГА

Бүхы малчай байра ба хашаагаар гүйсэд хангагдаха юм. hүнэй-товарна фермэдэ хоер шэнэ байра, хониной товарна фермэдэ: мүн хоер байра барихабди. Табанжэлэй турша соо hүнэй товарна фермэдэ: үнеэдэй хоер типовой ба нэгэ дулаалагдаhан байра, тугалай байха хоер типовой байра, хушалтатай гурбан хашаа, үнеэдэй түрэхэ газар ба изоляторнуудые; моридой-товарна фермэдэ: хоер типовой конюшни, хушалтатай гурбан хашаа, гурбан изолятор, гурбан амбаар; хониной товарна фермэдэ: табан типовой байра, хурьгадай дүрбэн типовой байра, хушалтатай табан хашаа шэнээр барихаар хараалаабди. Гадна малажалай хүдэлмэрилэгшэдэй байха 17 шэнэ гэр баригдаха юм.

УРГАСЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Бүхы гол культурануудай тарилгые хара ба намарай парта тарихабди. Газар элдүүрилгын шанар нилээд дээшэлүүлэгдэхэ юм. Манай оршон байдалда газар уhалуури гээшэ ургаса дээшэлүүлгын шиидхэхы эрхэ байдалнуудай нэгэн болохо тула жэл бүри 200 гектар тариaнай газар уhалдаг болохобди. Нютагай үтэгжүүлгэнүүдые бэлэдхэлгэ ба тэрэниие тариaнай газар дээрэ тараалга жэлhээ жэлдэ улам нэмэхэ болоно.

Эдэ бүхы хэмжээ-ябуулганууд хадаа шэниисэhээ гектарай 15 центнер, ячмень—14 центнер, овес—13 центнер, ярица—12 центнер ургаса абаха арга-боломжо олгохо байна. Хартаабхаhаа дунда жэшээгээр гектарhаа 130 центнер, бусад огородой эдеэнhээ 140 центнер ургаса гектар бүриhөө абахаар хараалагдана. Табанжэлэй hүүлшын жэлдэ ороохото тариaнай валова суглуулга 10.390 центнер болохо байна.

Табанжэлэй түрүүшын жэлдэ ургасые дээшэлүүлхэ талаар үгтэhэн даалгабариие дүүргэлгэ хабарай тарилгые эрхимээр үнгэргэлгэhөө нилээд ехээр дулдыдаха байгаа. Тиимэhээ бидэнэр хабарай тарилгые тон богонихон агротехническэ болзор соо, эрхим hайн шанартайгаар үнгэргэhэн байгааб; ди. Мүнөө жэлдэ агротехникын бүхы эрилтэнүүдые наринаар сахилга ба бүхы полевой хүдэлмэриин шанарые дээшэлүүлхэ ябадалда тусгаар анхаралаа табяабди. Таряагаа нарин нягтаар харууhалха ябадалые эмхидхэхэ ба таря хуряалга зааханшье гээлтэгүйгөөр дүүргэхэбди.

ГЭР БАЙРЫН БАРИЛГАНУУД

Дээрэ хэлэгдэhэн малай байра барилгаhаа гадна культурна ажаhуудалай ба үйлэдбэриин барилгануудые хэхээр хараалаабди. Колхозойнгоо арга-боломжонуудые хараадаа абажа, 1946 ондо 30 киловатт хүсэтэй электростанци барихаар хараалагдаба, Хюрөөдэлгын рама, тээрмэ, гречуха хатааха газар ба гречуха буталха тээрмэ барижа электричествын хүсөөр ябуулха ба саашанхи жэлнүүдтэ молотилка ба таря хиидхэхэ машина гэхэ зэргые электричествын хүсөөр ябуулдаг болохо байнабди. Колхозникуудай байха 150 үлүүтэй гэр байрануудые Ильичын лампочкануудаар гэрэлтүүлхэбди.

Барилгада бэлэдхэлгээр бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Зарим машинанууд ба бусад электротүхеэрэлгэнүүдые мүнөө худалдажа абаад байнабди. Барилгын модон гол түлэб бэлэдхэжэ дүүргэгдээ. Энэ хабар 10 хүнhөө бүридэhэн барилгын бригада хүдэлмэрилжэ барилгын 7.000 модо бэлэдхээ. Мүнөө модоной шэрэлгэ эхилээбди. Һаяар электростанциингаа барилга эхилхэбди.

Мүнөө жэлдэ 100 точкотой радиоузел байгуулха ба колхозойнгоо гол үйлэдбэриин hалбаринуудые бүгэдынь телефонтой болгохобди. Хэрэглэгдэхэ ёhотой телефонно столбнууд гүйсэд бэлэдхэгдэнхэй. 1947 ондо 400 хүнэй hууха hууритай типовой клуб барижа дүүргэхэбди. Клубай дэргэдэ 400 модо hуулгажа сад тариха ба сад дотороо уншалгын зунай зал библиотекэтэйгээр бариха ба спортын талмай түхеэрэхэбди.

Табанжэлэй турша соо гостиница, табан койкотой нарайлгын гэр, типовой бани, хүүгэдэй яслиин гэр баригдаха байна. Колхозникуудай байха 5 типовой байра газаа шадарай барилгануудтайгаар бүтээхээр хараалбабди.

Модошо дарханай мастерскойн, типовой кузницын, пекарниин, нефть, ороохо таря, огородой эдеэ хадагалха газарнууд, гаражууд, складууд, полевой станууд, хушалтатай тогууд, машинын сарайнууд ба бусад мүн лэ баригдахаар хараалагдаа. Кирпиисын завод барилга ба дабирхай нэрэлгые эмхидхэхэбди.

КОЛХОЗНИГУУДАЙ БАЙДАЛАЙ ХЭМЖЭЭЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ

Ургасые дээшэлүүлгэ, малайнгаа тоо толгойе олошоруулгаар ба ашаг шэмыень дээшэлүүлгээр табанжэлэйнгээ түсэбые дүүргэлгэ хадаа ороохото таря, огородой эдеэ ба мал ажалай продукта элбэг дэлбэг болгохо арга-боломжо олгохо байна. Энэ хадаа колхозникуудай материальна тэниглэн байдалай хэмжээе дээшэлүүлхэ арга олгохо юм. Энэ талаар ажалта үдэрэй үүргые дээшэлүүлхэ ба тэрэниие бэхижүүлхэhээ эхилхэ болонобди. Ажалта үдэртэ үгтэхэ мүнгэн ба боро бодолой түлбэриие дээшэлүүлхэ. Табанжэлэй hүүлшын жэлдэ ажалта үдэр бүхэндэ 5 килограмм 380 грамм таря, 422 грамм мяха, 566 грамм тоhо, 950 грамм хартаабха ба бусад огородой эдее болон 4 түхэриг 40 мүнгэ үгэжэ шадахабди. Тэрэнhээ гадна колхозникуудта ажалай нэмэлтэ түлбэри болгожо ба мүн ажалта үдэртэ мал олоор үгэхөөр хараалаабди.

* * *

Колхозойнгоо бүхы бодото арга-боломжонуудые хараадаа абажа, бидэнэр артельнэ ажалаа хүгжөөхэ табанжэлэй түсэб зохёогообди. Энэ түсэбөө дүүргэлгэ манhаз, тус тус колхозник бүхэнhөө, манай хүдэлмэриhөө дулдыдаха гээшэ. Хараалагдаhан программаяа дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө колхозникуудай дунда социалистическэ мүрысөө эмхидхээбди. Колхознай бүри баян ба экономическа талаараа бүри хүсэтэй боложо, гүрэндөө хүдөө ажалай продуктнуудые улам бүри ехээр үгэдэг байхын тула манай артелиин колхозникууд өөhэдынгөө бүхы хүсэ шадалые гаргажа ба гаргахашье байhандань ажаг hэжэг байхагүй.

„ОВЦЕВОД" СОВХОЗОЙ ЭРХИМ ХОНИШОД

Зэдын аймагай «Овцевод» совхозой хонишод республикын түрүү малшадай хандалга тухай зүбшэн хэлсэхэ зуураа, энэ хандалга халуунаар дэмжэжэ, хони ямаадаа тобир тарганаар ба шадалтайгаар хүхэ ногоондо гаргаха, хурьга эшэгэдээ хоролтогүйгөөр тэнжээхэ, хони ямаа үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ гэhэн социалистическэ уялгануудые абаhан байгаа.

Уялга абаhан эдэ малшад түрүүшын үдэрhөө эхилээд өөhэд хоорондоо социалистическэ мүрысөө баталжа, хони ямаагаа олошоруулжа, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэжэ эхилээ.

Социалистическэ мүрысөөнэй ябасые совхозой дирекци ба партийна эхин организаци түрүү малшадай хабаадалгатайгаар hарада хэдэн дахин шалгажа, мүрысөөндэ илаhан малшадта дамжуулгын Улаан туг барюулдаг байна. Мүн тэрэшэлэн агитаторнууд ба зооветхүдэлмэришэд гүүртэ ба отарнуудаар үдэр бүри ябажа, түрүү малшадай эрхим ажалай дүй дүршэлтэй танилсуулхатаяа хамта, тэдэнэрэй абаhан уялгануудаа ямараар дүүргэжэ байhанииень шалгадаг ба түйлаhан амжалтанууд тушаа ханын газетэ, дайшалхы хуудаhанууд дээрэ эли тодоор толилогдодог юм.

Түрүүшын хахад жэлэй мүрысөөнэй дүнгөөр нүхэр Б. Дуриновай даа hан фермэ түрүүлэнхэй. Энэ фермынхид хони ямаанай тоо толгой хүгжөөхэ жэлэй түсэб дүүргэжэ, шэнэ түлнүүдые абаха түсэб 116,5 процент, ноохо хайшалха түсэб 102 процент дүүргэhэн байна.

Фермын эрхим чабан нүхэр Б. Цыбенов болбол 336 толгой эхэ хониноо 400 толгой хурьгадые хүлеэжэ, бараниинь элүүр энхээр тэнжээгээ. Мүн нүхэр Аюшеевагай дааhан отара 383 эхэ хонинhоо 512 хурьгадые абажа, ажалдаа эрхим оролдолго гаргажа эрьен тойрон ябана. Энэ отарын эрхим хонишод нүхэд Д. Цыренова, А. Жигмитов гэгшэд хони ямаадаа амгалан тайбанаар адуулжа, шэнэ түлнүүдые гарза гаргүйгөөр тэнжээжэ байна.

Мүн тэрэшэлэн нүхэр Р. Будаевагай дааhан эбэртэ бодо малай гүүртэ үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэжэ, гүүртэдэ даагдаhан 75 толгой залуу малнуудынь тобир тарганаар ондо орожо, хүхэ ногоондо гараhан байха юм. Нүхэр Будаев болбол үбэлзунай бэлшээриие зүбөөр хэрэглэдэг, үхэр малаа үглөө эртэ гаргажа, үдэшын харанхы болтор адуулдаг зантай.

Нүхэд А. Улзытуевагай, Д. Жаповагай, Н. Юндуковагай гүүртэнүүд hүрэг малаа хоролтогүйгөөр харууhалдаг, тэдэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын түлөө, хамаг хабаяа гаргажа тэмсэдэг байна.

Мүнөө тус совхозой малшад үбhэ хуряалгада оролсохо зуураа, адуу малдаа элбэг дэлбэг үбhэ хуряахын түлөө hүни үдэр мэдэнгүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна.

Нагорно-Карабахска автономно областиин Мартунинска районой Каранкенда тосхоной ажаhуугшад үндэр наhа абадагаараа тусгаар шалгаранхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Котэ Геворкян—Мартунинай нэрэмжэтэ колхозой hаалишан. Һая 100 наhа хүрэбэ.

Ф. Шевповой фото (ТАСС-эй фотохронико).

МҮРЫСӨӨНЭЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ

Закаменай аймагай Санагын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малажалай фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда адуу малайнгаа тоо толгойе олон болгохо, тэдэнэй ашаг шэмые эрид дээшэлүүлхэ гэhэн социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрhэн байна.

1946 оной түрүүшын хахад жэлэй мүрысөөнэй дүнгөөр нүхэр Д. Гомбоевагай дааhан hүнэй-товарна фермын комсомольско-залуушуулай бригада түрүү hуури эзэлбэ. Тус бригадынхид харюусалга дээрээ даажа абаhан 72 толгой малнуудаа тобир тарганаар ба шадал шэнээгээр hайнчар үбэлжүүлээ. Мүн хүлеэжэ абаhан 38 тугалнуудаа элүүр энхээр тэнжээжэ байна. Бригадир нүхэр Гомбоева болбол өөрынгөө харюусалгата 14 үнеэнhээ 14 тугалнуудые хүлеэжэ, үдэр бүри амидынь шагнүүрые эрид дээшэлүүлнэ.

Нүхэр Гомбоева ажалай эрхим жэшээ харуулхатаяа хамта, бригадынгаа малшадай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри үргэнөөр эмхидхэдэг юм. Тэдэнэрэй дунда табанжэлэй түсэб тухай хууляар, газетын материалнуудые саг үргэлжэ уншалга ба хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг, аймагай ба республикын түрүү малшадай ажалай дүршэлые ойлгуулдаг байна.

Социалистическэ мүрысөөндэ хониной-товарна фермын хонишон Д. Самбуева гэгшэ үнэр сэгнэлтэ абаhан байгаа. Нүхэр Самбуева 1945—46 оной үбэлжэлгые нэгэшье толгой хони хорооңгүйгөөр үнгэргэhэн ба абаhан 91 шэнэ түлнүүдээ бүрин бүтэнөөр тэнжээhэн байна.

Мүн адуушад нүхэд О. Нохоров, М. Нохорова гэгшэд адуун hүрэгые олошоруулхын түлөө үнэн зүрхэнhөө оролдонод. Эдэнэр даажа абаhан 170 толгой адуугаа амжалтатайгаар ондо оруулаа. 62 унагалха гүүдhээ 54 унагалые хүлеэжэ абаа. Мүн тэрэшэлэн үбэлжэлгын үедэ бэлшээриие зүбөөр эмхидхэжэ 300 центнер үбhэ арбилжа бэшэ фермэнүүдтээ үгэhэн байгаа.

Эдэ түрүү малшад түйлаhан амжалтаараа зогсоогүй, тэрэнээ бүри бэхижүүлхэ, адуу малайнгаа зунай бэлшээриие зүбөөр эмхидхэхэ, тэдэниие hайнаар харууhалха, ерэхэ жэлэй үбэлжэлгэдэ эрхимээр бэлэдхэхэ, ороонoй кампаниие эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэhэн шэнэ шэнэ уялгануудые абаад, тэрэнээ дүүргэхын түлөө эрид шууд тэмсэжэ байна.

О. Аюшеев

ССР Союзай Министрнүүдэй Советдэ

III. 1945 ОН СОО ИСКУССТВО БА ЛИТЕРАТУРЫН ТАЛААР ГАЙХАМШАГТА ХҮДЭЛМЭРИНҮҮДЫЕ ХЭҺЭНЭЙ ТҮЛӨӨ СТАЛИНСКА ШАНГУУДЫЕ ОЛГОХО ТУХАЙ

(Үргэлжэлэл. Эхининь июлиин 2-ой, 6-ай, 7-ой, 14-эй, 16-ай ба 21-эй номернуудта).

2. МАРГУЛЯН Арнольд Эвадьевичта, РСФСР-эй ба Украинска ССР-эй арадай артистда, ПРЕОБРАЖЕНСКИЙ Александр Васильевичта, Казахска ССР-эй арадай артистда, АЗРИКАН Арнольд Григорьевичто, Украинска ССР-эй габьяата артистда, КИСИЛЕВСКАЯ Наталья Ивановнада, артисткада, БРИЛЛЬ Ефим Александровичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада—Свердловско А. В. Луначарскиин нэрэмжэтэ оперо ба баледэй Гүрэнэй театрта табиhан «Отелло» гэжэ зүжэгэй түлөө.

Ж. Балетнэ искусство

100—100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. ЗАХАРОВ Ростислав Владимировичта, балетмейстертэ, ФАЙЕР Юлий Федоровичто, РСФСР-эй арадай артистда, ВИЛЬЯМС Петр Владимировичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада, УЛАНОВА Галина Сергеевнада, РСФСР-эй ба Казахска ССР-эй арадай артисткада, ЛЕПЕШИНСКАЯ Ольга Васильевнада, РСФСР-эй габьяата артисткада, ПРЕОБРАЖЕНСКИЙ Владимир Александровичто, Украиска ССР-эй габьяата артистда, ГАБОВИЧ Михаил Марковичта, РСФСР-эй габьяата артистда, КРИГЕР Викторина Владимировнада, РСФСР-эй габьяата артисткада,—Гүрэнэй Ленинэй орденто СССР-эй Академическэ Ехэ театрта табиhан «Золушка» гэжэ зүжэгэй түлөө.

2. ВАГАНОВА Агриппина Яковлевнада, РСФСР-эй арадай артисткада—хореографическа искусствын талаар гайхамшагта амжалта түйлаhанай түлөө.

50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шан

1. ЛАВРОВСКИЙ Леонид Михайловичта, РСФСР-эй габьяата артистда—хореографическа искусствын талаар гайхамшагта амжалта түйлаhанай түлөө.

З. Уранhайханай кинематографи

100—100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. ЭРМЛЕР Фридрих Марковичта, РСФСР-эй искусствын габьяата ажал-ябуулагшада, режиссерто, ЧИРСКОВ Борис Федоровичто, сценариин авторта, Кольсатый Абрам Капелевичтэ, операторта, Суворов Николай Георгиевичтэ, уранзураашада, Державин Михаил Степановичта, РСФСР-эй габьяата артистда, Зражевский Александр Ивановичта, РСФСР-эй габьяата артистда—«Агууехэ хубилалта» гэжэ кинокартинын түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. ПЕТРОВ Владимир Михайловичта, РСФСР-эй габьяата артистда, режиссерто, ЯКОВЛЕВ Владимир Тимофеевичтэ, операторта, ЕГОРОВ Владимир Евгеньевичтэ, РСФСР-эй арадай уран зураашада, ТАРАСОВА Алла Константиновнада СССР-эй арадай артисткада—«Гэм хээгүй аад; гэмдэ ороошод» гэжэ кинокартинын түлөө.

2. ГАДЖИБЕКОВ Узейртэ, СССР-эй арадай артистда, либретто ба хүгжэмэй авторта, ТАХМАСИБ Рзада, режиссерто, ЛЕЩЕНКО Николай Михайловичта, режиссерто. БЕЙБУТОВ Рашидта, артистда, ДЖАВАНШИРОВА Лейлидэ, артисткада, ГУСЕЙН-ЗАДЕ Аликпертэ, артистда, АБДУЛЛАЕВ Лютафалида, Азербайджанска ССР-эй габьяата артистда, КАЛАНТАРЛЫ Миновертэ, Азербайджанска ССР-эй габьяата артисткада—«Аршин Малалан гэжэ кинокартинын түлөө.

И. Хроникальна ба бодото баримтын кинематографи

100—100 мянган түхэригэй хэмжээтэй НЭГЭДЭХИ шатын шангууд

1. РАЙЗМАН Юлий Яковлевичтэ, режиссерто, СВИЛОВА Елизавета Игнатьевнада, режиссерто, ДЕМЕНТЬЕВ Борис Михайловичта, операторто, МАЗРУХА Леонид Борисовичтэ, операторто, ПАНОВ Иван Васильевичта операторта, ТОМБЕРГ Владимир Эрнестовичто, операторта, СТОЯНОВСКИЙ Семен Абрамовичта, операторта—«Берлин» гэжэ кинокартинын түлөө.

2. ЗАРХИ Александр Григорьевичто, режиссерто, ХЕЙФИЦ ИОСИФ Ефимовичтэ, режиссерто, СЕТКИНА-НЕСТЕРОВА Ирина Фроловнада, режиссерто, ФРОЛОВ Александр Ивановичта, операторта, ДОЛГОВ Николай Сергеевичтэ, операторта, КЛИМОВ Аркадий Александровичта, операторта, СОЛОГУБОВ Андрей Ивановичта, операторта, ФОМИН Сергей Николаевичта, операторта—«Японии бута сохилго» гэжэ кинокартинын түлөө.

50—50 мянган түхэригэй хэмжээтэй ХОЕРДОХИ шатын шангууд

1. КОПАЛИН Илья Петровичто, режиссерто, ЛЕБЕДЕВ Алексей Алексеевичта, операторта, ПУМПЯНСКИЙ Борис Яковлевичтэ, операторта, КАСПИЙ Даниил Александровичта, операторта,—«Чехословакиие сүлөөлэлгэ» гэжэ кинокартинын түлөө.

2. СЕМЕНОВ Сергей Андреевичтэ операторта, МАКАСЕЕВ Борис Константиновичта, операторта, ЩЕКУТЬЕВ Александр Гавриловичта, операторта, МОНГЛОВСКИЙ Юрий Викторовичтэ, операторта—«1945 оной физкультурна парад» гэжэ үнгэтэ кинокартинын түлөө.

Үргэлжэлэлынь хожом гараха.

Германидахи эзэмдэлгын зүүн ба баруун зононуудта

Гитлеровскэ Германиин капитулированһан ба тэрэнэй территориие союзна сэрэгүүдээр эзэмдэгдэһэн сагһаа хойшо хоердохи жэл ябажа байна.

Германиин газарые эзэмдээд байхадаа союзна державануудай урдаа табиһан зорилгонуудынь Берлинскэ конференциин шиидхэбэринүүд соо түгэс дүүрэн тодорхойлогдон бэшэгдэһэн байгаа. Эдэ зорилгонуудынь юун байгааб гэхэдэ: Германиин буу зэбсэгые хүсэд хуряажа абаха ба демилитаризацилха, немецкэ арад гээшэ тотальна диилдэлгэдэ оробо, тэдэнэр өөһэдынгөө ушаруулһан хорото ябадалай түлөө харюусалгаһаа зайсажа шадахагүй, национал-социалистическэ партиие, тэдэнэй һалбаринууд болон хиналтада байһан эмхи зургаануудые үгы хэхэ, Германиин политическэ ажабайдалые демократическа үндэһэ һуури дээрэ эсэслэн шэнэдхэн байгуулхаар бэлэдхэл хэхэ гэһэн байна.

Тиин Германиин газарые союзна сэрэгүүдээр эзэмдэгдэһэн сагһаа нэгэ жэл үнгэрөөд байһан мүнөө сагта эдэ зорилгонууд ямараар шиидхэгдэжэ байна гээшэб?

Түбхын түрүүндэ Германиин дотоодын политическэ хүгжэлтэнь нэгэдэмэл гүрэнэй хэмжээ соо бэшэ, харин бэе бэеһээн таһаржа, амяарамяараа болоһон дүрбэн зоононуудта ябуулагдажа байна гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Английскэ эзэмдэлгын зооно гээшэ тус ороной баруун хойто хубиие хабаадуулна, тэрээн дотор Шлезвиг-Гольштейн, Вестфали, Ольденбург болон Рейнскэ можын хойто тала оролсоно. Энэ зоонын территори дээрэ 21 миллионһоо үлүү хүн зон һуудаг юм, тиихын хажуугаар Германиин бүхы хүндэ ажаүйлэдбэриин гурбанайнь нэгэ хуби эндэ оршоно. Английска эзэмдэлгын зооно соо бии байһан предприятинууд дайнай урда тээ бүхы Германиин гаргажа байһан шэрэм ба буладай гурбанайнь хоер хубиһаа үлүүе, шулуун нүүрһэнэй мүн лэ гурбанайнь хоёр хуби тухай болон бүхы химическэ ажаүйлэдбэриин гаргадаг продукциин оройхахадыень шахуу үгэдэг байһан юм. Мүнөө английска зооно худаа ороод байһан Рейнско-Рурска бассейндэ Германиин гол ехэ монополи болохо Рейнско-Вестфальска шулуун нүүрһэнэй синдикат, Буладай трест, «Рейнметалл-Борзиг» гэжэ фирмэ, «И. Г. Фарбениндустри», Круппын, Тиссенын болон бусад заводууд сугларанхай байна. Тиимэ болохолоороо Германиин эгээл хүгжэнги ажаүйлэдбэритэй газар нютагуудынь английска эзэмдэлгын зоонодо ороод байнабшуу.

Американска эзэмдэлгын зоонодо тус ороной баруун урда талань болохо 16,5 миллион шахуу хүн зонтой газар хабаадаха байна. Эдэ зоной олонхинь Бавари, Гессен-Нассау болон Вюртембергтэ сугларанхай юм. Американска зоонодо мүн лэ нилээд олон ажаүйлэдбэриин предприятинууд бии. Тэдэнэр хадаа гол түлэб Мюнхен шадар ба Рейнскэ областиин урда талада оршожо байдаг.

Французска эзэмдэлгын зоонодо Германиин баруун урдахи районууд Вюртембергын, Баденай урда тала, Рейнскэ-Пфальц ба Рейнскэ можын урда хахад талань оролсоһон байна. Эндэ 6,7 миллион хүн һуужа байдаг.

Советскэ эзэмдэлгын зоонодо 19,7 миллион хүн тухай һуужа байдаг. Эндэ Саксони, Бранденбург, Тюрингия болон тус ороной урда ба баруун урдахи бусад областьнууд оролсоһон байна. Саксони болон Бранденбургта нилээдгүй ехээр хүгжэнги ажаүйлэдбэри бии юм.

* * *

Бүгэдын мэдэһээр. эзэмдэлгын эхилһэн сагһаа хойшо Советскэ Союз болбол хожомынь Берлинскэ конференци дээрэ баталагдаһан эгээ тэрэ линиие баримталжа ябуулаа һэн. Советскэ эзэмдэлгын засаг хадаа фашистнуудые тэрэ дары хамаг бүхы тушаалнуудһаань зайлуулжа харюусалгада хабаадуулһан юм. Тэрэ өөрынгөө зооно соо гүрэнэй системэдэ политическэ децентрализациие үргэнөөр хэһэн, Саксони, Мекленбург болон Брандебургта областной управлени байгуулһан, хуули засагай нютаг нютагуудай органуудта үргэн ехэ эрхэ олгоһон байха юм.

Советскэ эзэмдэлгын зоонодо демократическа партинууд тэрэ дары бии боложо, тэдэнэр хадаа эдэ районуудай дотоодын политическэ хүгжэлтэдэ угаа ехэ үүргые дүүргэжэ байдаг. Анхан түрүүн эндэ 4 антифашистска партинууд: коммунистическа, Социал-демократическа либерально-демократическэ болон христианско-демократическа союз гэдэг ажаллажа байһан юм. Коммунистическэ ба социал-демократическа—эдэ хоер хүдэлмэришэдэй партинууд нэгэ боложо хамтараад, «Германиин нэгэдэмэл социалистическэ парти» (СЕПГ) гэжэ нэрэтэй болоһон байна. Иигэжэ нэгэдэһэнэйнгээ һүүлээр тус парти болбол 1,5 миллионһоо үлүү члентэй болоод, советскэ эзэмдэлгын зоонын улад зоной дунда эгээн ехэхэн политическэ хүсэн болоод байна гээшэ.

Хүдэлмэришэдэй хоер партиие нэгэдүүлһэн ябадал хадаа Германида демократиин фронтые бэхэжүүлбэ. Энэ событиин ушар удха хадаа советскэ эзэмдэлгын зооно сооһоо гадна, хариин бусад зоонодошье хабаадаха байна. Фашизмын хуули засагаа гартаа абаһан шалтагаануудай нэгэниинь хадаа Германиин хүдэлмэришэн ангиие бутаргаһан ябадал болоно гэжэ мэдэнэбди. Германиин хүдэлмэришэн ангиин нэгэдэл хадаа фашизмые дахяад бии болгохогүй юм гэжэ сохом найдуулна. Эгээ тиимэ байһан хадань, Германиие эбтэй амгалан орон болгохые үнэхөөрөө хүсэһэн хүнүүд мүнөө шэнээр байгуулагдаһан тэрэ партиие амжалта түйлаһай гэжэ хүсэнэ, тиигэжэ байхадань реакционно хүсэнүүд хоро шараа бусалжа, тэрэниие хардажа гүрдэжэ байдаг.

Советскэ эзэмдэлгын засагай ябуулжа байһан шударгуу ба бодомжолготой политика болбол олониитын ажабайдалые эрид шууд демократизацилха ябадалые хангаба. 1945 оной сентябрьда демократическа антифашистска партинуудай үүсхэлээр советскэ эзэмдэлгын зооно дотор аграрна реформо хэгдэжэ эхилээ һэн. Тиихэдэ хэдэн мянгаад баяшуулай газар эдэлүүри хууляар хуряагдажа абтаа бэлэй. Хамта 390 мянга тухай таряашан айлнууд газар эдлүүри абаа һэн (тэндэ дүн хамта 1.816.000 гектар газар хубаагдаба).

Германиин зүүн талада газарай реформо (шэнээр эсхэмжэлгэ) хэгдэһэнэй ашаар германска милитаризмын гол ехэ түшэг тулгууринуудай нэгэниинь болохо—Прусска юнкерство үгы хэгдэһэн байгаа. Тиихын хажуугаар советскэ эзэмдэлгын зооно дотор монополистнуудай хуули засаг эбдэгдэһэн байна Агрессивнэ дайн сэрэгые бэлэдхэлгэ ба хэлгэдэ туһалдаг томо томо предприятинууд общинна хуули захиргаанай гарта үгтэһэн байна. Эдэ бүгэдэ хадаа эндэ нилээд ехэ социальна хубилалтануудые хэжэ, тэрэнь олониитын ажабайдалые үнэхөөрөө демократизацилхын гол ехэ дүхэм нүхэсэл болоно.

Эзэмдэлгын баруун зоононуудта олониитын политическэ ажабайдалай хүгжэлтэ тад ондоогоор ябуулагдана. Гэбэшье, гурбан державануудай Берлинскэ конференциин гаргаһан шиидхэбэриин һүүлээр английска ба американска эзэмдэлгын засагаархин Германиин демилитаризацида туһа болохо хэдэ-хэдэн хэмжээнүүдые абаһан юм. Жэшээнь эдэ зононуудта нилээд олон элитэ нацистнууд арестовалагдаһан байгаа. Хэдэн олон нацистнууд элдэбын тушаалнуудһаа гаргагдаһан байгаа.

Зүгөөр, хариин гүрэнүүдэй хэблэлэй бэшэһэн дээрэһээ харахада, английска ба американска сэрэгэй засагаархинай ябуулжа байһан политика дотор Берлинскэ конференциин шиидхэбэридэ зүрюу зорюутын һанал гаргаһан ба Германидахи реакционно милитаристска үзэлтэй хүнүүдэй ажал-ябуулгыень һайшааха гэһэн ябадал улам эли тодоор харагдадаг болонхой. Хэблэл болон англо-саксонско державануудай хуулита түлөөлэгшэд өөһэдөөшье Баруун Германида фашистска элементнүүдэй байжа байһан тушаа эзэмдэлгын засагаархинай тон зөөлэнөөр хандажа байһыень нэгэнтэ бэшэ тэмдэглэһэн байха юм.

Жэшээлхэдэ эзэмдэлгын политикын хэрэгүүдые эрхилхэ английска министр Хайнд гэгшэ «зарим нэгэн шухала тушаалнуудые фашистнуудай үшөө эзэлһээр байһандань һэжэг һанагданагүй» гэжэ сэхэ руунь хэлэхэ баатай болоо һэн.

Американска эзэмдэлгын зоонодо энээнһээ дээрэ бэшэ байдалтай юм. Миил нэгэ жэшээ абаад үзэбэл ойлгостой болохо. Тээсгэн Баваридахи сэрэгэй хуули захиргаанай түлөөлэгшэ болбол баварска провинциальна правительствын денацификациин хэрэг тушаа министр мүнөө үедэ американска сэрэгэй хуули захиргаанай эмхи зургаануудта алба хаажа байһан 100 мянгаһаа үсөөн бэшэ нацистнуудые дары түргэн арестовалхые эрибэ гэжэ соносхоһон байна.

Английска болон американска эзэмдэлгын зоононуудта демократическа хүдэлөөн бага бэшэ эсэргүүсэлтэтэй ушардаг байна. Эндэ 1946 оной апрель һарын эсэстэ комбаруун социал-демокрадууд болон реакционно католигууд хадаа тусгаар ехэ эрхэтэй байдаг. Шумахер гэгшын толгойлжо байһан социал-демократическа партиин баруун һалаа хадаа социал-демокрадуудые коммунистнуудтай нэгэдүүлхэ ябадалда эсэргүүсэжэ, хоер ондоо болгохо политикые элитэ ябуулжа байна. Хүдэлмэришэн ангиин хүсыень бутаргаха гэһэн Шумахерай линиие английска ба американска засагаархин али болохоор дэмжэн дүнгэлсэнэ. Энэ хадаа Германиин тэдэ газар нютагуудта үнэхөөрөө демократическа хүдэлөөнэй дэлгэрхэ ябадалда туһалжа ябашье шадахагүй байһаниинь мэдээжэ.

Гурбан агууехэ державануудай Берлинскэ конференциин гаргаһан шиидхэбэриһээ арсаха гэһэн һанал бодол англо-американска эзэмдэлгын засагаархинай ажал ябуулгадань улам ехэдэжэ байна. Германидахи американска эзэмдэлгын сэрэгүүдэй главнокомандалагшын орлогшо генерал-лейтенант Клей гэгшын гаргаһан захиралта тэрэниие эли тодоор гэршэлнэ. Клей болбол репарациин түлэлгэдэ ябуулагдажа байһан бүхы материалнуудые американска зооно сооһоо абаашаха ябадалые болюулха гэжэ захирба. Германида байгаа американска засагаархинай иигэжэ үрөөһэн талаһаан хэжэ байһан ажал-ябуулга тухай тайлбарилха зуураа, хэблэлэй хэдэн олон органууд тэрэниие Берлинскэ шиидхэбэриие бүдүүлигээр эбдэһэн ябадал мүн гээшэ гэжэ сэгнэбэ.

Английска ба американска эзэмдэлгын зононуудта германска монополиин дахяад ургажа байһан тухай хэдэн олон ушар баримтанууд гэршэлнэ. «И. Г. Фарбениндустри» гэдэг томохон химическэ концерной ажалаа һэргээһэн тухай хариин гүрэнүүдэй газетэнүүдэй бэшэжэ байһаниинь тон һонирхолтой.

Бүри үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багта Союзна хиналтын Совет болбол энэ монополистическа нэгэдэлые тараажа, тэрэнэй эд зөөриие хуляар хуряажа абаха гэһэн шиидхэбэри гаргаһан юм. Теэд хэблэлэй бэшэжэ байһаар хадаа, тиимэ шиидхэбэри гаража баталагдаһан байбашье энэ концерной тон шухала предприятинууд ойроо хүртөөгүй зандаа үлэбэ. «И. Г. Фарбениндустриин» акцинуудые үнэтэй болгожо сэгнэхэ ябадал американска эзэмдэлгын зоно соохи биржэнүүд дээрэ хоригдонхой, тиин байтар английска эзэмдэлгын зоно соохи гамбургска биржэ дээрэ тэдэ акцинууд сэгнэгдээд ябажа байдаг. Мүн тэрэ гамбургска биржэ дээрэ Буладай трестын «Рейнметалл-Борзиг» гэдэг концерной ба «Шеринг» гэдэг химическэ концерной акцинууд ябажа байдаг байнабшуу.

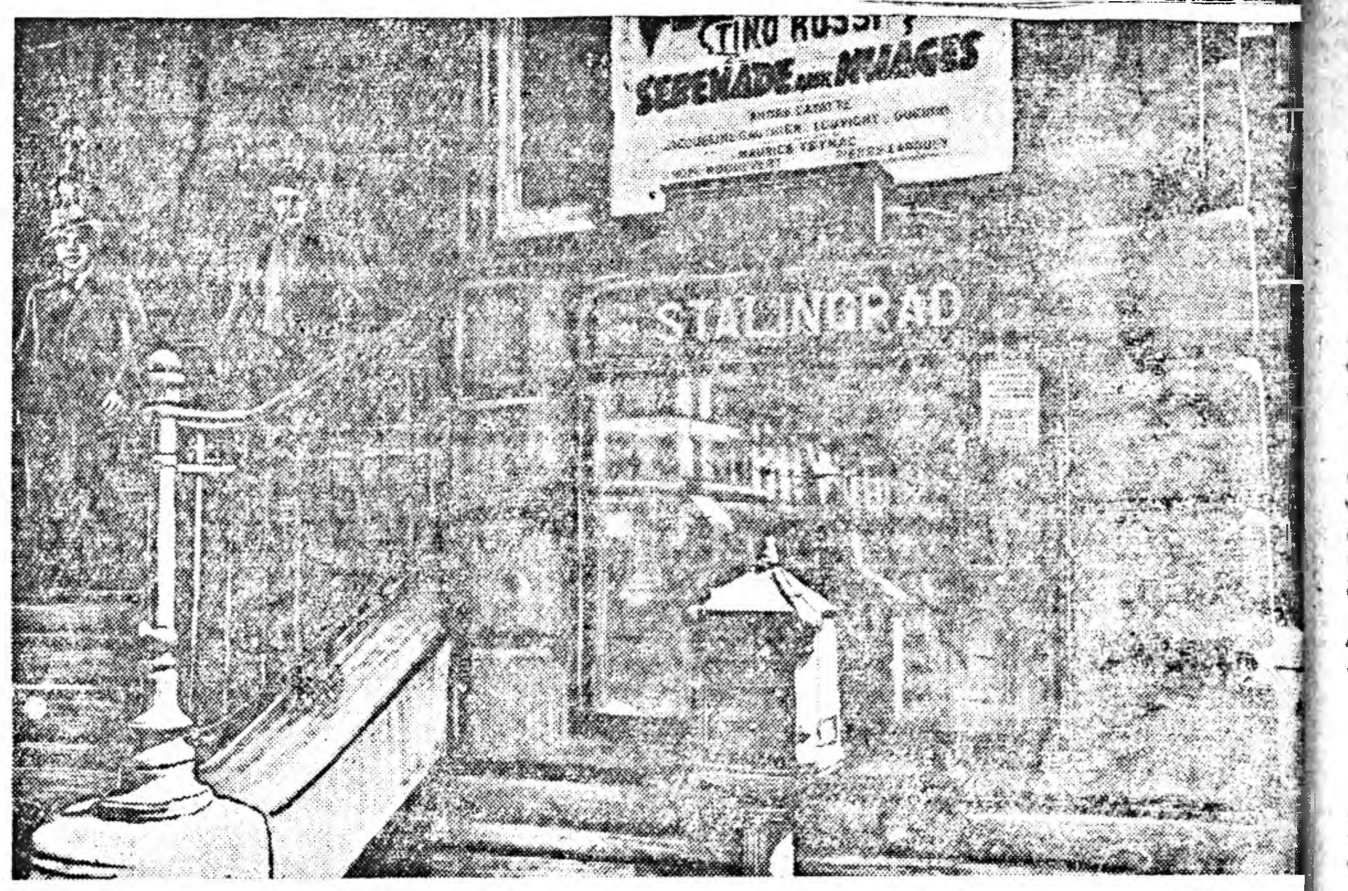
Гитлеровскэ еһо гуримай байха үедэ нилээд ехэ юумэ хэжэ байһан хэдэн олон элитэ монополистнуудай мүнөө дахяад томо томо германска концернүүдые толгойлдог болоод байһаниинь хараад үзэхэ болоо юм һаа, Берлинскэ конференциин тогтоолнуудай Германиин баруун зононуудта али тухай бүдүүлигээр эбдэгдэжэ байһаниинь эли тодоор харагдаха ушартай.

Элдэбын «теори» болон «концепцинүүдые» зохеожо, тэрэ тогтоол эбдэлгэнүүдые далдалдаг ушарнууд олон үзэгдэнэ. Жэшээнь ажаүйлэдбэриин талаар нацистска специалистнуудые «һэлгэжэ болохоор бэшэ» байһан тухай реакционно американска тушаалтанай гаргажа байһан «концепци» эли мэдэгдэнэ. Гол түлэб английска реакционно тушаалтанай дунда германска сэрэгэй хүсые һэргээн бодхоохо гээшэ «Европын ашаг туһада» шухала хэрэгтэй, юундэб гэхэдэ германска хүндэ ажаүйлэдбэри хадаа бүхы Европые өөрынгөө продукциар хангажа байгаа һэн гэхэ һанаатай бодол ехээр таранхай.

Эдэ бүхы «теоринууд» гансал зорилготой байна гэбэл—ерээдүйн сагта германска агрессиие дахяад болгохогүй гэһэн хүсэлэн дээрэһээ агууехэ державануудай гаргаһан түйлай шухала шиидхэбэринүүдые һэлгэхэ һанаатай байнабшуу.

Союзна сэрэгүүдээр Германиие эзэмдэһэн сагһаа хойшо гүйсэһэн нэгэ жэл болбол Тегеран, Ялта болон Берлиндэ гурбан агууехэ державануудай конференцинүүд дээрэ баталагдаһан шиидхэбэринүүдэй тон зүб байһыень эли тодоор гэршэлбэ. Советскэ Союз хадаа элэ шиидхэбэринүүдые тон наринаар дүүргэхын түлөө хододоо оролдожо байһан ба оролдожошье байна.

Д. МЕЛЬНИКОВ.

Париж. Метрогой «Сталинград» гэжэ станци. В. КОВРИГИНАЙ фото (ТАСС-эй фотохро[...]

США-гэй дотоодо хэрэгүүдэй министрын мэдүүлгэ

ВАШИНГТОН (ТАСС). США-гэй дотоодо хэрэгүүдэй министр Круг болбол территоринууд болон аралнуудай эзэмдэлгэнүүдэй таһаг составтайгаар Номгон далайн отделениие министерство дотороо бии болгоһон тухай мэдүүлһэн байна.

Тэрэнэй гол зорилгонь хадаа. Гавайска аралнуулые США-гэй штат болгохоор бэлэдхэхэ юм. Номгон далайн отделени хадаа мүн тэрэшэлэн Номгон далайн бусад аралнуудые захиран хүтэлхэ түсэб зохёожо бэлэдхэхэ байна.

США болон Бразилиин хоорондо хэлсээн баталагдаа

ВАШИНГТОН. (ТАСС). США болон Бразили хоорондоо хэлсээ баталба гэжэ США-гэй гүрэнэй департамент соносхобо. Тэрэнэй еһоор, США болбол Бразилида үлэһэн американска зөөриһөө үлүү гараһан юумые худалдан абахын тулада 8 миллион тонно урьһаламжа Бразилида үгэхэ юм гэнэ.

Михайлович ба тэрээндэ туһалагшад саазалагдаба

Белград, июлиин 17. (ТАСС) Михайлович ба тэрээндэ туһалагшадта гаргагдаһан үхэлэй приговор мүнөөдэр хүсэндөө хүргэгдэбэ.

Токиодо хүдэлмэришэдэй демонстраци

ТОКИО июлиин 18. (ТАСС). Ажалда хабаатай асуудалнуудые түбхинүүлхэ тухай правительствын хуули проектые буруушааһан эсэргүүсэлэй тэмдэг доро 10 мянга шахуу хүдэлмэришэд июлиин 15-да парламентын байрын ба премьер-министрын хуулита резиденциин үмэнэ Токиодо демонстраци хэбэ гэжэ Киодо Цусин агентство дамжуулна. Демонстрациин урда тээ хүдэлмэришэдэй 20 организацинуудай, тэрэнэй тоодо ажалай японско федераци ба зам харилсаанай хүдэлмэришэдэй Токийско союзай үүсхэлээр зарлагдаһан олониитын митинг болобо. Митинг дээрэ абтаһан резолюци премьер Иосидо ба политическэ партинуудай лидернүүдтэ (түрүүнүүдтэ) дамжуулагдаа. Тус резолюциин удхань гэхэдэ, дурадхагдаһан хуули проектын үндэһэ һуури дээрэ ажалтай холбоотой асуудалнуудые түбхинүүлхэ тухай хуулиие баталан абаха ябадалда эрид эсэргүүсэл; ажалые хамгаалха тухай хуулиие түргэнөөр бодото дээрэ бэелүүлхын эрилтэнүүд; ажа-амидаралай хэмжээнэй бага зэргые хангаха ба управлениин системые удааралгүй һайжаруулхын найдабаринууд.

Туринда бүгэдэниитын забастовко

РИМ, июлиин 18. (ТАСС). Ажалай палатын шиидхэбэреэр июлиин 16-ай үглөөнһөө бүгэдэниитын забастовко Туриндэ эхилбэ гэжэ АНСА агентство мэдээсэнэ. Ажаүйлэдбэрилэгшэдэй түлөөлэгшэдэй, хүдэлмэришэдэй салинхүлһые дээшэлүүлхын тухай хэлсээнүүдые профсоюзуудтай үргэлжэлүүлхэһээ арсаһан ябадал забастовко эхилхын шалтагаан болоһон байна. Городой ажаүйлэдбэриин предприятинууд хүдэлмэреэ дүүрэнээр зогсообо. Зүбхэн лэ городской транспорт ба коммунальна предприятинууд хүдэлнэд.

Үсэгэлдэр нефть болбосоруулха ажаүйлэдбэриин бүхэ итальянска забастовко эхилбэ.

Юлийскэ Крайнада американска боло[н] югославска отрядуудай хоорондо тулалдаан болобо

БЕЛГРАД, июлиин 15.(ТАСС). Мүнөөдэр арадай оборонын корпусой штабай июлиин 14-эй мэдээсэл хэблэлдэ тунхаглагдаба, тэрээн соо хэлэгдэхэнь хадаа, июлиин 12-то үдэшын 20 часай һүүлээр Кобаридаһаа зүүн урдуур байһан селени шадар Вросно-Крн тээшэ шэглэн ябажа байһан американска сэрэгэй ротын түрүү отделени хадаа "А" болон "В" зоононуудай хоорондохи демаркационно линиие дабажа гараба. Югославска пограничнигуудай зогсогты гэжэ дурадхахадань, американска солдадууд урдаһаань буудажа харюусаба. 10 минута тухай буудаһанайнгаа һүүлээр американска солдадууд Вроно тээһээ хахад час тухай үргэлжэлһэн пулемётно буудалгаар далдалагдан демаркационно линиһээ баруун тээшээ сухариһан байгаа. Энэ тулалдаан болохо үедэ хоёр югославска пограничник алагдаба. Тэдэнэй нэгэнэйнь хүүрые американска солдадууд абажа ошоһон аад, июлиин 13-да үдэрэй 13 час багта Глминдэ югославска сахиха сэрэгүүдтэ үгэһэн [...]

Танюг агентство энэ мэдээс[...] хай тайлбарилан бэшэхэдээ, шиэйтед пресс агентствын [...]жуулһан аад, удаа тээнь лонд[он] радио болон Франс Пресс [агент]ствын тунхаглаһан 88 дахи [аме]риканска штабай мэдээсэл [...] энэ тулалдаан тухай хазайл[тай] буруугаар бэшэһэн байна [гэжэ] заана.

Арадай оборонын корпусо[й] [тун]хаглаһан аад, мүрдэлгэ хэжэ[...] хэ багта хэблэгдэһэн мэд[ээсэл] соо доро дурсагдаһан арса[...] сэхэ баримтанууд тодоруула[гдаа] гэжэ Танюг агентство тэмдэ[глэнэ]:

1)демаркационно линиие [аме]канска патруль дабажа г[араа];

2) тулалдаан хадаа „В“ зо[онын] Крн гэдэг селени шадар бо[лоо] байна;

3)Американска патруль т[уру]жэ буудаһан байгаа;

4) хоёр югославска погра[ничник] алагдаһан байна.

Италида правительство шэнээр байгуулал[га]

РИМ, июлиин 15. (ТАСС). Римскэ радиогой дамжуулһанай ёһоор, үсэгэлдэр 12 часта Джустиньяниин ордон соо шэнэ министрнүүдэй тангариг абалгын ёһолол болобо.

Мүнөөдэр шэнэ правительствын нэгэдэхи заседани болохо ба тэрээн дээрэ правительственна декларацн баталагдаха болоно.

Июлиин 13-да христианско-демократическа, социалистическэ, коммунистическэ ба республиканска партинуудай түлөөлэгш[эд ми]нистрнүүдэй орлогшонууда[й кан]лидатурануудые зүбшэн ха[...] Зүблөөнэй дүнгэй еһоор [...] бүхэнһөө орохо министр[нүүд ба] орлогшонуудай тооё тодор[хойлоо] байна. Христианско-демокра[тическа] партиһаа министрнүүд[ые ба] орлогшонуудые, социалист[ическа парти]һаа—5, коммунистнуудһаа—5[, ре]публиканска партиһаа — 3 б[а бэ]даанги партиһаа -1 кандида[т] хараалһан байна.

Индидэ забастовочно хүдэлөөн

ДЕЛИ, июлиин 15. (ТАСС). Мадрасска почтово албахаагшад Индиин почтово хүдэлмэрилэгшэдэй забастовкодо хабаадаба. Бомбеедэ 700 телеграфистнууд бастовалжа байна.

Аллахабадада бастовалһан 45 хүнүүд арестовалагдаба. Тэдэнэр почтово отделениһээ почто ябуулха хэрэгтэ һаад хэхын һэдэлгэ гаргаһан байнад.

Вихар провинцидэ Сузаффарпура ба Вагалпура гэжэ хоер го[родой] почтово хүдэлмэрилэгшэд заб[астов]кодо хабаадалсаба. Пеша[варай] бүхы хүдэлмэрилэгшэд баст[овална] гэжэ мэдээсэгдэнэ.

Почтово хүдэлмэрилэг[шэдэй] бүхэиндийскэ союзай түрүү[лэгшэ] Чаманлала гэгшэ арсалдаае с[...] үзэмжэдэ үгэхэ ба хэлсээе [...] руулангүй эхилхэ гэһэн Не[...] дурадхалые правительство [...] шээрэхэ еһотой гэжэ мэд[ээсэнэ].

Францида 33 ажаүйлэдбэрилэгшэдэй про[цесс]

Париж, июлиин 18. (ТАСС). Франс пресс агентствын мэдээсэһэнэй еһоор францин эзэмдэгдээд байһан үедэ 176 миллион франкын сэнтэй хонжоо хэлсээе неме[цүүд]тэй баталһан 33 ажаүйлэдбэ[рилэг]шэдэй процесс июлиин [...] эхилбэ.

Нэгэдэмэл нацануудай организациин секретариадай мэд[үүлгэ]

НЬЮ—ЙОРК июлиин 18.(ТАСС). Генеральна ассамблейн заседаниин хойшолуулагдаха магадгүй байһантайнь дашарамдуулан Аюулгүйн соведэй мандатна комисси болбол анха түрүүн июлиин 15-да гэжэ хараалагдаһан заседанияа хойшолуулба гэжэ хэблэлдэ зорюулагдаһан мэдүүлгэ соого нэгэдэмэл нацануудай организациин секретариат зааба. Комисси хадаа нэгэдэмэл нацануудай организациин членүүдтэ Албаниие, Мон[голые], Афганистаниие, Трансиор[дании]е абахын тухай мэдүүлгэн[үүдые] хаража үзэхэ байна. Мүн [тэрэ]шэлэн ойрын хэдэн үдэр[ын] турша соо нэгэдэмэл нацан[уудай] организацида орохо һаналаа [сиам]ска правительствын хү[...] еһоор мэдүүлээ һаань, ко[мисси] хадаа сиамска декларациие [хаража] үзэнэ.

Индонезийскэ республиканска засагуудай буруушаалга

ГААГА, июлиин 15. (ТАСС). АНП агентствын Батавиһаа мэдээсэһэнэй ёһоор индонезийскэ республиканска засагууд хадаа Борнео, Целибес, Биллютон ба Банка, гэжэ олтирогууд дээрэ бүхы хуули захиргаае голландска армиин мэдэлдэ үгтэһэнтэй [даша]рамдуулан английска ком[андо]вида эрид буруушаалгые [...]

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖА[ПОВ]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ. Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора —23; ответ секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской ж[изни,] сельского хозяйства—3-23 (2 зв): культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (2 зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.)

(5040). Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР. Тираж. 1[...]